# *Ultimele zile (Puşkin)*

*PIESĂ ÎN PATRU ACTE*

*Şi soarta de-ar păstra-o bine-Nu se va cufunda in Lethe Strofa compusă azi de mine..,*
*EVGIIENI ONEGHIK*

*Personajele:*

.

# *Actul întîi*

NATALIA NIKOLAEVNA PUŞKINA
ALEXANDRA NIKOLAEVNA GONCEAROVA
ALEXANDRA KIRILLOVNA VORONŢOVA
ALEXANDRA SERGHEEVNA SALTÎKOV
CĂPITĂNEASA
CAMERISTA
BITKOV
NIKITA
D'ANTHES
ŞIŞKIN BENEDIKTOV
KUKOLNIK
DOLGORUKOV
BOGOMAZOV
SALTÎKOV
NIKOLAII
JUKOVSKI
HEECKEREN
DUBELT
BENKENDORF
RAKEEV
PONOMARIOV
■STROGANOV
DANZAS
DAL
'UN STUDENT
UN OFIŢER
•CĂPITANUL DE POŞTĂ
"TURGHENEV
VORONŢOV
FILAT
AGAPON
PRIMUL OFIŢER DIN REGIMENTUL PREOBRAJENSKI
AL DOILEA OFIŢER DIN REGIMENTUL' PREOBRAJENSKI
UN NEGRU
UN CAMERIUNCHER
VASILI MAXIMOVICI
SLUJITORUL
•COMISARUL DE POLIŢIE JANDARMI POLIŢIA
UN GRUP DE STUDENŢI MULŢIMEA

Acţiunea se petrece la sfîrşitul lunii ianuarie şi începu tul lunii februarie, în anul 1837.

GONCEAROVA

*E seară. Salonul din locuinţa lui Alexandr Sergheevici Puşkin la Petersburg. Două luminări aprinse pe un pian vechi, iar altele intr-un colţ, lingă o pendulă mare, aşezată pe podea. Printr-o uşă deschisă se vede şemineul şi o parte din rafturile cu cărţi din cabinet. Cărbunii ard mocnit in*
*şemineul din cabinet şi în cel din salon.* Alexandra Nikolaevna Goncearova *stă la pian, iar meşterul ceasornicar* B i t k o v *îşi face de lucru cu instrumentele lingă pendulă. Sub miinile lui Bitkov, mecanismul bate ora şi cîntă la întimplare. Goncearova mîngîie clapele pianului şi fredonează. De dincolo de fereastră răzbate zgomotul viscolului.*

*(cîntă încetişor) :*

*S-a iscat din cer furtuna Şi zăpada viscoleşte. Ba ca fiara urlă-ntruna, Ba ca un copil scînceşte.*

Minunat cîntec! Azi am avut ceva de lucru pe lîngă podul Praceşnîi. Merg eu pe pod şi într-adevăr... Doamne! Ce se mai răsucea, ce se mai învîrtejea zăpada! Pînă şi-n ochi şi-n urechi îţi intra. *(Pauză.)* Permiteţi-mi să aflu, cine-i cel ce a compus acest cîntec? Alexandr Sergheevici.
Nu mai spuneţi! Priceput mai e. Auziţi cum urlă în horn?! Doamne sfinte, chiar zici că-i un copil... Minunată poezie.

*Răsună clopoţelul de la uşă. Intră* N i k i ta .

NIKITA Alexandra Nikolaevna, domnul locotenent colonel Şişkin vă roagă să-1 primiţi. Care Şişkin? Şişkin, locotenent-colonelul.

BITKOV
GONCEAROVA BITKOV
GONCEAROVA NIKITA
500
501
GONCEAROVA De ce aşa de tîrziu? Spune-i că nu pot să-1 primesc.
NIKITA Pai cum să nu-1 primiţi Alexandra Nikolaevna?
GONCEAROVA Ah, Doamne Dumnezeule, mi-am amintit!... PofL
teşte-1 încoace.
NIKITA Am înţeles. *(Merge spre uşă.)* Of, ce năpastă... ce prăpăd... *(Iese.)*
*Pauză.*
ŞIŞKIN
GONCEAROVA ŞIŞKIN
GONCEAROVA ŞIŞKIN
GONCEAROVA
ŞIŞKIN
GONCEAROVA
ŞIŞKIN
GONCEAROVA
ŞIŞKIN
GONCEAROVA ŞIŞKIN
GONCEAROVA ŞIŞKIN
*(intrînd):* Vă rog cu umilinţă să mă iertaţi, mi s-au aburit ochelarii. Am cinstea să mă recomand: Alexei Petrov Şişkin, locotenent-colonel in rezervă. Fiţi atît de bună şi iertaţi-mă că v-am deranjat. Ce spuneţi de vremea asta? Nici un ciine nu-ţj vine să-1 scoţi afară. Ei, ce să-i faci! Şi cu cine am onoarea să vorbesc? Sînt sora Nataliei Nikolaevna. Ah, am auzit, am auzit. Sînt extrem de bucuros să vă cunosc, madmuazel. *Veuillez-vous s'asseoir, monsieur*[1]. *Parle rius, madmuazel.* Vă mulţumesc. *(Se aşazâ.)* Ce mai vreme, ziceam. Nu-i aşa? Da, viscoleşte.
Pot să-1 văd pe domnul cameriuncher? îmi pare foarte rău, dar Alexandr Sergheevici nu-i acasă. Dar pe soţia dumnealui? Natalia Nikolaevna e şi ea in vizită. Ah, ce ghinion! Nu ştiu cum se face că nu-i găseşti niciodată.
Vă rog să nu vă neliniştiţi, puteţi vorbi şi cu mine.
Eu aş fi vrut să discut cu domnul cameriuncher. Dar, în sfîrşit, mă supun, mă supun. De altfel trebuşoara-i destul de simplă. La diferite intervale de timp domnul Puşkin a luat de la mine douăsprezece mii şi jumătate ruble în asignaţii*, lăsîndu-mi zălog şaluri turceşti, perle şi argintărie.
Ştiu...
Douăsprezece mii şi jumătate, în cap.
GONCEAROVA ŞIŞKIN
[1]Vă rog să luaţi loc, domnule (fr.). * Asignaţie — In Rusia ţaristă, semn monetar de liirtie care a circulat în perioada 1769—1843 (n.t.).
GONCEAROVA ŞIŞKIN
GONCEAROVA
ŞIŞKIN
GONCEAROVA
ŞIŞKIN
GONCEAROVA ŞIŞKIN
GONCEAROVA ŞIŞKIN
GONCEAROVA
502

Şi n-aţi putea să mai răbdaţi puţin? Aş răbda eu, doamna, ba chiar cu mare plăcere. Şi' Hristos a răbdat şi ne-a poruncit şi nouă să răbdăm. Dar trebuie să vă puneţi în situaţia noastră. Trupul trebuie şi el hrănit. Şi dacă nu vă e cu supărare, băieţii mei fac serviciul la marină. Sînt nevoit să-i ajut. Am venit să vă previn, doamnă, că mîine vînd lucrurile. Am găsit un negustor persan care-mi convine. V-aş ruga insistent să mai aşteptaţi. Alexandr Sergheevici vă va plăti dobînda. Credeţi-mă, nu pot. Aşteptăm din luna noiembrie, alţii de mult le-ar fi vîndut. Mi-e teamă că-1 scap pe persan.

Am un colier şi nişte argintărie. Poate aţi vrea să le vedeţi?

Vă rog să mă scuzaţi, da-i mare bătaie de cap cu argintăria asta, doamnă. Iar persanul... Dar nu se poate, cum să rămînem fără lucruri!? N-aţi vrea să le vedeţi totuşi? Vă rog să veniţi la mine în cameră.

Fie, dacă vreţi. *(O urmează pe Goncearova.)* Ce locuinţă frumoasă. Cit vă costă? Patru mii trei sute.

Cam scumpişor. *(Iese împreună cu Goncearova spre camerele din interior.)*

*Bitkov rămas singur, ciuleşte urechile, fuge la pian cu luminarea în mină, cercetează partiturile şi, după o mică ezitare, intră în cabinet. Citeşte titlurile cărţilor, apoi, făcindu-şi speriat o cruce, se pierde în adîncul încăperii. Peste cîtva timp se întoarce la locul său Ungă pendula din salon. Intră* Goncearova, *după ea* Şişkin, *cu o bocceluţă în mînă.*

Am să-i transmit.

Deci poliţa o transcriem. Dar rugaţi-1, vă rog, pe Alexandr Sergheevici să poftească el la mine, că sînt tare scumpi birjarii. Compania a patra Izmailovskaia, în casa lui Borşciov, sînt acolo nişte gemuleţe mici în fundul curţii... Ştie dumnealui... *(La uşă.) Orevuar, madmuazel. Au recoir, monsieur.*

*Şişkin pleacă.*



BITKOV
GONCBAROVA BITKOV
NIKITA
GONCEAROVA
NIKITA
GONCEAROVA NIKITA
GONCEAROVA NIKITA
GONCEAROVA NIKITA
GONCEAROVA NIKITA
GONCEAROVA NIKITA
GONCEAROVA

*(închide pendula, pune instrumentele în geantă.)* Gata, domnişoară, a înviat. Iar pentru cpa .din cabinet,.. Mai **vin** şi mîine. Bine.

La revedere şi să ne fie cu iertare. *Goncearova stă lingă şemineu. în uşă apare* Nikita.

Vai, Alexandra Nikolaevna! Ei, ce vrei?

Vai, Alexandra Nikolaevna! *(Pauză.)* Uite că se duce şi avutul dumneavoastră. Răscumpărăm noi totul.

Din ce o să răscumpărtm, mă rog? Nu mai răs-cumpărpm nimic, Alexandra Nikolaevna. Ce tot cobeşti azi?

Nu sînt cobe să cobesc. Lui Râul — 400 de ruble pentru vin — te-apucă şi groaza cînd te gîndeşti! Apoi ăluia cu caleaşca, farmacistului... Joi trebuie să-i plătim lui Karadîghin pentru birou. Dar scrisorile de împrumut? Şi de-ar fi numai scrisorile, dar pînă şi lăptăresei îi sîntem datori, ţi-e şi ruşine s-o spui! Tot ce primim, totul se duce pe plăţi, nimic nu ne mai rămîne. Alexandra Nikolaevna, convingeţi-1 dumneavoastră să plecăm la ţară. N-o s-o sfîrşim bine la Petersburg, o să vă aduceţi aminte de vorbele mele. I-am lua şi pe copii... linişte, odihnă... Oraşul ăsta-i o capişte, credeţi-mă, Alexandra Nikolaevna, şi totu-i de trei ori mai scump. Uitaţi-vă la el, s-a făcut palid de tot, şi insomnia... Spune-i şi tu lui Alexandr Sergheevici. I-am spus. Iar dumnealui îmi zice: „Mă plictiseşti! Şi zău, şi fără tine îmi vuieşte capul". L-oi fi plictisit în treizeci de ani! Spune-i atunci Nataliei Nikolaevna. Nu-i zic Nataliei Nikolaevna, că tot degeaba,, nu pleacă ea. *(Pauză.)* Dar fără ea? Ce-ar fi să plecaţi dumneavoastră, copiii şi el? Ai înnebunit, Nikita?

Dimineaţa aţi trage cu pistolul, apoi aţi călări..-. Copiii ar avea loc berechet, ar fi mai în largul lor Nu mă chinui, Nikita, du-te.

*Nikita pleacă. Goncearova după ce stă puţin lingă şemineli dispare în camerele din interior. Se aude clopoţelul. în ca*



*netul cufundat in semiîntuneric intră, nu prin salon, ci din vestibul,* Nikita, *iar după el apare pentru o clipă şi trece spre cabinet* un o m . *în adincul cabinetului se aprinde lumina.*

NIKITA *(înăbuşit, dinspre cabinet):* Am înţeles, am înţeles, bine. *(Intră în salon.)* Alexandra Nikolaevna, a venit, nu se simte bine şi vă cheamă pe dumneavoastră. GONCEAROVA Bine, numaidecît.

*Nikita se duce în sufragerie.*
*(Bătînd în uşa cabinetului.) On entre? (Intră în cabinet. Vocea ei se aude înăbuşit.) Alexandre, etes-vous indispose[1]?* Stai, stai culcat. Să nu trimit după doctor? *(Iese în salon, i se adresează lui Nikita, care intră cu o ceaşcă în mînă.)* Dez-bracă-1 pe domnul. *(Trece lingă sobă, aşteaptă.)*
*Nikita rămîne un timp în cabinet, apoi iese în vestibul, inchizînd uşa după el.*
*(Intră în cabinet. Vorbele ei se aud înăbuşit.)* Totu-i în ordine... Nu, nu...
NIKITA GONCEAROVA
*Clopoţelul.* Nikita *intră în salon.* Goncearova *iese grăbită în întîmpinarea lui.*
*(dîndu-i o scrisoare):* O scrisoare pentru Alex... *(face un gest de ameninţare către Nikita, ia scrisoarea):* A, de la croitoreasă? Bine. Spune-i că vin mîine la prînz. Hai, ce mai aştepţi, du-te. *(încet.)* Ţi s-a spus doar să nu-i transmiţi scrisorile.
*Nikita iese.*
*(Se întoarce în cabinet. Vocea i se aude înăbuşit.)* Doamne fereşte, Alexandr, ţi-am spus doar că e de la croitoreasă. Zău că trimit după doctor. Permite-mi să-ţi fac semnul crucii... Poftim?... Bine. Te implor să nu te nelinişteşti.
*Lumina din cabinei se stinge. Goncearova se întoarce în salon, închide uşa spre cabinet, acoperind-o cu draperia^*
[1] Pot să intru?... Alexandr, te simţi rău? (fr/ 505
PUŞKINA GONCEAROVA
PUŞKINA
GONCEAROVA PUŞKINA
GONCEAROVA PUŞKINA
GONCEAROVA
PUŞKINA
GONCEAROVA PUŞKINA
GONCEAROVA PUŞKINA
GONCEAROVA PUŞKINA
GONCEAROVA PUŞKINA
*(Citeşte scrisoarea. O ascunde.)* Oare cine-or fi nemernicii ăştia? Din nou! Dumnezeule mare! *(Pauză.)* Are dreptate, trebuie se plecăm la ţară. *Se aude un ciocănit. Apoi, înăbuşit, vocea lui Nikita. Intră* Natalia Nikolaevna Puşkina. *îţi dezleagă fundele bonetei o aruncă pe pian, se uită miop în jur.*
Nu dormi? Eşti singură? Puşkin e acasă?
S-a întors bolnav de tot, s-a culcat şi a rugat
să nu fie deranjat.
Ah, săracul! Nici nu-i de mirare, cu viscolul ăsta,
Doamne! Ne-a biciuit cumplit zăpada.
Cu cine ai venit?
M-a condus d'Anthes. De ce te uiţi aşa?
Deci vrei totuşi să se întîmple o nenorocire?
Ah, pentru Dumnezeu, scuteşte-mă de morală.
Taşa, ce faci? De ce cauţi cu tot dinadinsul
năpasta?
Ah, *mon Dieu !* Azea, dar e de-a dreptul caraghios!
Ce poate fi rău în faptul că m-a condus, doar ne
e *beau-frere[1]*.
*Goncearova li dă scrisoarea Nataliei Puşkina.*
*(Citeşte, în şoaptă.)* El a văzut-o? Ne-a ferit Dumnezeu. Nikita voia să i-o dea. Ah, prostănac bătrîn! *(Aruncă scrisoarea in şemineu.)* Ce oameni nesuferiţi! Cine poate fi? Degeaba, nu foloseşte la nimic. Asta o să ardă, dar mîine va veni alta. Tot va afla. N-am nici o legătură cu aceste ponegriri anonime. El va înţelege că nimic nu-i adevărat din toate astea.
Nu înţeleg de ce-mi vorbeşti aşa? Nu ne aude nimeni.
Bine, bine. E adevărat, m-am întîlnit o dată cu el la Idalia, dar asta din întîmplare. Nici nu bănuiam că va veni acolo. Taşa, hai să plecăm la ţară. Să fug din Petersburg? Să mă ascund la ţară? Pentru că o haită de oameni josnici... Un anonim demn de dispreţ... Atunci chiar ar putea crede că sînt vinovată. Intre noi nu e nimic... Să pară-1 sesc capitala? Aşa, deodată? Nu intenţionez
Dumnezeule!... Cumnat (fr.).

cîtuşi de puţin să înnebunesc la ţară. Vă foarte mulţumesc!

GONCEAROVA N-ai voie să te întîlneşti cu d'Anthes. Chiar nu vrei să înţelegi că lui nu-i e deloc uşor? Şi apoi, treburile băneşti sînt atît de încurcate... PUŞKINA Şi ce-mi porunceşti să fac? Fireşte, pentru a trăi
aici e nevoie de sume serioase. GONCEAROVA Nu te înţeleg.
PUŞKINA Nu te mai frămînta, Azea, culcă-te. GONCEAROVA Rămîi cu bine. *(Pleacă.)*
*Puşkina rămine singură, zlmbeşte amintindu-şi probabil de ceva. In uşa care duce spre sufragerie apare pe nesimţite d'Anthes. Poartă coif, manta militară, e nins tot cu zăpadă^ ţine în mină nişte mănuşi de damă.*
PUŞKINA *(şopteşte):* Cum v-aţi permis? Cum aţi izbutit să pătrundeţi? Să părăsiţi imediat casa mea. Ce tupeu! Vă poruncesc!
D'ANTHES *(vorbeşte cu un puternic accent străin):* V-aţi uitat mănuşile în sanie. M-am temut să nu vă degere mîinile dacă veţi ieşi mîine, şi m-am întors. *(Pune mânuşile pe pian, îşi apropie mina de coif şi se întoarce cu spatele, vrînd să plece.)*
PUŞKINA Sînteţi conştient de pericolul căruia mă expuneţi? El e după uşa aceea. *(Se apropie în grabă de uşa cabinetului, ascultă.)* Ce v-aţi închipuit cînd aţi intrat? Şi dacă ar fi fost în salon? El a poruncit să nu fiţi lăsat să păşiţi pragul acestei case! Ştiţi doar că asta înseamnă moarte? D'ANTHES *Chaque instant de la vie est un pas vers la mort*[1]. Lacheul mi-a spus că doarme, şi am intrat.
PUŞKINA El nu va suporta aşa ceva. Mă va ucide. D'ANTHES Dintre toţi africanii, acesta pare a fi cel mai însetat de sînge. Dar nu vă neliniştiţi — mă va omorî pe mine, nu pe dumneavoastră.
PUŞKINA Simt că mi se întunecă vederea! Ce va fi cu mine?!
D'ANTHES Liniştiţi-vă, cu dumneavoastră nu se va întîmpla nimic. Pe mine mă vor pune pe afet şi mă vor duce la cimitir. Şi va fi aceeaşi furtună, şi nimic nu se va fi schimbat în lume.
PUŞKINA Vă conjur în numele a tot ce aveţi mai scump, părăsiţi casa!

[1] Fiecare clipă a vieţii e un pas spre moarte (fr.). 507

D'ANTHfiS
PUŞKINA D'ANTHfiS
PUŞKINA
D'ANTHfiS
PUŞKINA D'ANTHfiS
PUŞKINA D'ANTHfiS
PUŞKINA
D'ANTHfis PUŞKINA

N-am nimic scump în lume în afară de neavoastră, nu mă mai conjuraţi. Plecaţi!
0 nu. Dumneavoastră sînteţi pricina tuturor nebuniilor. Nu vreţi niciodată să mă ascultaţi.
Şi totuşi e vorba de un lucru foarte important. Trebuie ascultat. Acolo... Da? Alte ţări. Spuneţi-mi numai un cuvînt — şi fugim.
Şi asta mi-o spuneţi dumneavoastră, care v-ati căsătorit acum o lună cu Ekaterina, sora mea? Ceea ce faceţi e o crimă şi o nebunie. Aceste fapte nu vă fac cinste, baroane.
M-am însurat cu ea din cauza dumneavoastră, cu singurul scop de-a vă fi în preajmă. Da, am săvîrşit o crimă. Să fugim.
Am copii.
Uitaţi.
O, pentru nimic în lume!
Am să bat la uşa lui.
Doamne, nu care cumva!... Chiar îmi doriţi pieirea?
*D'Anthes o sărută pe Puşkina.*
O, ce chin necruţător! De ce, de ce aţi apărut în calea noastră? M-aţi obligat să mint, să tremur tot timpul de frică... Nici somn noaptea... nici pace ziua...

*Bate pendula.* Doamne, plecaţi!
Mai veniţi o dată la Idalia. Trebuie neapărat să stăm de vorbă.
Mîine, la balul Voronţovei, în grădina de iarnă, vă puteţi apropia de mine.
*D'Anthes se întoarce şi pleacă.*
*(Ascultă.)* Oare-i va spune Nikita? Nu, nu va spune, nu va spune pentru nimic în lume. *(Se apropiem fugă de geam, se uită afară.) O,* ce venin amar! *(Apoi — la uşa cabinetului, îşi lipeşte urechea.)* Doarme. *(îşi face cruce, suflă în luminări şi pleacă spre camerele dinăuntru.) Beznă. Apoi din beznă — o zi de iarnă. Sufrageria din locuinţa lui Serghei Vasilievici Saltikov. Alături — » bibliotecă bogată. Din bibliotecă se vede o parte din salon.*

KUKOLNIK
BENEDIKTOV KUKOLNIK
SALTÎKOVA
*în sufragerie e pusă masa pentru micul dejun.* Filat *stă la uşă.*
Permiteţi-mi, Alexandra Sergheevna, să vi-1 prezint pe cel mai bun poet al nostru — Vladimir Grigorievici Benediktov. Un adevărat talent, o făclie a culturii! Ah, Nestor Vasilievici!
Ofiţeri, susţineţi-mă! Doar îi preţuiţi atît de mult creaţia!
*Cei* doi ofiţeri din regimentul de gardă Preobrajenski, *fiii lui Saltikov, sîmbesc.*
*Enchantee de vous voir*[1]. Sînt extrem de bucuroasă să vă văd, domnule Benediktov. Şi Serghei Vasilievici îi iubeşte pe scriitorii noştri. *în urma lui Benediktov, un om modest, în uniformă de funcţionar civil, se apropie de mina Saltîkovei. E prinţul şchiop* Piotr Dolgorukov.
Mă bucur că vă văd, principe Piotr VladimirovicL
*In sufragerie apare* Ivan Varfolomeevici Bogomazov.
BOGOMAZOV Alexandra Sergheevna! *(îi sărută mina Saltîkovei.)* Preastimabilul Serghei Vasilievici n-a sosit încă, după cîte văd...
SALTÎKOVA Vine imediat, m-a rugat să-1 scuz. întîrzie probabil pe la librărie.
BOGOMAZOV *(către Dolgorukov):* Bună ziua, prinţe. DOLGORUKOV Bună ziua.
BOGOMAZOV *(către Kukolnik):* Am fost ieri la teatru şi v-am văzut piesa. O adevărată încîntare! Cîtă lume — nu mai era loc nici pentru un pai! Permiteţi-mi să vă felicit şi să vă îmbrăţişez. La mulţi ani ca sănătate, Nestor Vasilievici. FILAT A sosit Serghei Vasilievici.
KUKOLNIK *(încet, către Benediktov):* Ei, frate, acum fii eu ochii-n patru, o să ai ce vedea.
*Intră* Saltîkov. *Poartă joben, haină de blană, ţine un baston şi un volum in folio sub braţ. Neuitîndu-se la nimeni,, îşi urmează drumul spre Filat. Benediktov îi face o plecăciune lui Sallîkov, dar plecăciunea lui se pierde în gol. Dolgorukov, Bogomazov şi Kukolnik se uită în tavan, prefăcîn-*
**îincîntată** să vă văd (fi-.).

SALTÎKOV
SALTÎKOVA KUKOLNIK
■SALTÎKOVA
SALTÎKOV
SOGOMAZOV
SALTÎKOV
SALTÎKOVA
SALTÎKOV
■SALTÎKOVA
SALTÎKOV SALTÎKOVA
*du-se că nu-l observă pe cel ce-a intrai. Filat toarnă U>1 păhărel de vodcă. Saltikov cuprinde cu o privire opacft grupul de oaspeţi, bea, mănincă o bucăţică de pline neagră îşi îngustează ochii. Ofiţerii zîmbesc.*
*(către sine):* M-da, ce părere aveţi? Secundus pars! Secundus[1]. *(Rîde satanic şi iese.)*
*Benediktov păleşte.*
*Mon mari*[2]*...*
Alexandra Sergheevna, nu vă neliniştiţi. Ştim) ştim. Vorbiţi în limba neamului. Alexandra Sergheevna. Veţi auzi, cum sună limba noastră pe buzele unui poet.
*(către Benediktov ):* Soţul meu e un mare original. Sper că acest fapt nu vă va împiedica să lăsaţi ceremoniile deoparte în casa noastră. Saltîkov se *întoarce. Nu mai poartă nici jobenul, nici haina de blană, nici bastonul, dar e tot cu volumul în mină. De data aceasta toţi îşi întorc spre el feţele, însufleţiţi.*
A! îmi pare bine! *(Ciocăneşte volumul.)* Secundus pars. Secundus. Greşeală de tipar premeditata! Corpus juris romani! Elzevir![3]. *(Către ofiţeri.)* Salutare, fiii mei.
*Ofiţerii zîmbesc.*

Permiteţi-mi să mă uit, Serghei Vasilievici. înapoi!
Serge, ce-nseamnă asta, zău! Cărţile nu se tipăresc ca să fie pipăite. *(Pune cartea pe policioara şemineului. Către Saltîkova.)* Vezi să n-o atingi că...
Nici prin gînd nu-mi trece. Şi nici nu mă interesează.
Filat, nişte vodcă! Vă rog. Poftiţi la masă.
*Se aşază toţi. Filat serveşte.*
[1] Partea al doilea. Al doilea; Saltîkov subliniază o greşeală de tipar. Corect e „secunda pars" — partea a doua, fiindcă „pars" e de genul feminin. (Fapt istoric — Saltîkov avea într-adevăr această carte cu greşeala amta" **tită.)** (N.a.).
[2] Soţul meu... (fr.).
[3] Codul de legi romane! Elzevir! (lat.). Elzevir — (Elzevier) celebră familie de tipografi olandezi din sec. XVI-XVII.
SALTÎKOV KUKOLNIK
DOLGORUKOV
SALTÎKOV
KUKOLNIK
SALTÎKOV
FILAT SALTÎKOV
FILAT SALTÎKOV
SALTÎKOVA
SALTÎKOV
SALTÎKOVA SALTÎKOV
. BOGOMAZOV
SALTÎKOV
BOGOMAZOV
SALTÎKOV
DOLGORUKOV
SALTÎKOV
*(privind mina lui Kukolnik):* Dumneavoastră sînteţi bun de felicitat.
Da, domnule. Majestatea sa imperială a binevoit să ni-1 dăruiască.
Mîna Celui-de-Sus v-a miluit, domnule Kukolnik.
Cam ieftin ineluşul!
Serghei Vasilievici!
Iată ce îmi aminteşte acest inel... Filat! Ce-i acolo pe şemineu!
O carte.
Să nu te mai fîţîi în preajma ei.
Am înţeles.
Da, îmi amintesc... Pe vremea tinereţii **mele*** împăratul Pavfl mi-a oferit o stea, bătută în diamante neobişnuit de mari.
*Ofiţerii se uită pieziş la Saltîkov.*
Iar un inel ca ăsta pot să-mi cumpăr şi singur cu vreo două sute de ruble sau chiar cu o sută cincizeci.
Serge, ce tot spui!
*Benediktov e abătut.*
Şi mai şi minţi, n-ai nici un fel de stea. N-o ştii tu. Sînt treizeci şi şapte de ani de cînd *o* ascund de toţi ochii laolaltă cu tabacherele. Delirezi.
N-o ascultaţi, domnilor. Femeile nu pricep nimic cînd e vorba de favorurile împăraţilor Rusiei...
Adineaori l-am văzut... Trecea pe Nevski... *le grand bourgeois*[1]... era cu săniuţa, .cu vizitiul Antip...
Vreţi să spuneţi că l-aţi văzut pe majestatea sa imperială, Serghei Vasilievici? Da, pe el.
Pe vizitiul împăratului îl cheamă Piotr. Ba nu, vizitiul împăratului e Antip. Dacă nu mă înşel, Serghei Vasilievici, întîmplare» cu steaua a fost tot atunci, cînd şi cu iapa...? Ba te înşeli, prinţe. Această întîmplare s-a petrecut mai tîrziu, în vremea domniei împăratului Alexandru. *(Către Benediktov.)* Şi deci, binevoiţi să vă ocupaţi cu poezia?
Cel dintîi cetăţean (fr.).

# i

**511**

BENEDIKTOV SALTÎKOV
SALTÎKOVA SALTÎKOV
SALTÎKOVA DOLGORUKOV
SALTÎKOV
**BOGOMAZOV**
SALTÎKOV

Da.

Periculoasă ocupaţie. Pe confratele dumnea-voastră, Puşkin, l-au burduşit bine nu demult la Secţia a treia a cancelariei majestăţii sale.

E imposibil de stat cu tine la masă! Ce lucruri neplăcute povesteşti!

Mincaţi, vă rog, domnilor. *(Către Saltîkova.)* Degeaba eşti atît de liniştită în această privinţă; oricînd te pot burduşi şi pe tine.

Termină, te implor.

De altfel se spune că e adevărat. Am auzit şi eu numai că asta a fost foarte demult.

INu, eu am auzit-o adineaori. Treceam în caleaşca pe lîngă Podul Ţepnoi şi aud cum urlă un om. întreb: Ce se întîmplă? Păi, zice, boierule, îl bat pe Puşkin.

Bine, Serghei Vasilievici, dar astea sînt basme petersburgheze!

Ce basme? Erau să mă bată şi pe mine odată, împăratul Alexandru voia să cumpere de la mine o iapă şi dădea şi un preţ bun — zece mii de , ruble. Iar eu, decît s-o vînd, am împuşcat-o cu pistolul. I-am pus pistolul la ureche şi am tras. *(Către Benediktov.)* Am poeziile dumneavoastră în bibliotecă. Dulapul zet. Aţi mai compus ceva nou?

KUKOLNIK Cum să nu, Serghei Vasilievici. *(Către Benediktov.)* Citeşte *O amintire.* Ofiţerilor, dacă iubiţi poezia, rugaţi-1 şi voi.

*Ofiţerii zlmbesc.*

O, da, da, vă rugăm cu toţii. Zău, va fi atît de plăcut, mai ales după poveştile astea sumbre despre burduşeală...

Zău, eu... eu nu prea le ştiu pe dinafară.:. Filat, nu mai zornăi cu farfuriile alea. ***Nina,*** *mai ţii tu minte oare Clipa cînd, bard meditativ, Plin de emoţii şi candoare, M-ai fermecat definitiv.*

512

SALTÎKOVA
BENEDIKTOV
SALTÎKOV
BENEDIKTOV

*Cum tntr-a dansului viitoare...* Ah, zău, am uitat... Cum... cum...
*Stîrnind invidii în ochi răi.*
*Răpii încins de adorare*
*Trupul tău plin de vîlvătâi,*
*Şi mîna mea în lenevie*
*Se desprindea ăbia-ăbia,*
*între capricii şi beţie*
*De talia-ţi ce pîlpiia.*
*Iar cînd în oboseala-ţi sfîntă*
*Te aşezai şi tu puţin.*
*Ca un ocean ce se frămîntâ,*
*Pieptu-ţi pulsa de farmec plin.*
*Şi pe ocean de bună seamă,*
*Ca laptele de înspumat,*
*Doar două valuri dădeau vamă*
*Căderii mele în păcat.*

*Ofiţerii îşi fac cu ochiul şi beau.*

*Tu m-ascultai atît de vie, Şi-un neastîmpărat căpşor Lăsa şuviţa-i aurie Pe-obraz să-mi lunece uşor. Nina, mai ţii tu minte oare Clipele scurse în şuvoi într-a uitării rece. mare Ce ne-a cuprins pe amîndoi?*
KUKOLNIK Bravo, bravo! Ce ziceţi? Aplaudaţi, ofiţerilor.
*Toţi aplaudă.*
SALTÎKOVA E o creaţie strălucitoare! BOGOMAZOV Un poem îneîntător!
SALTÎKOV S-ar putea totuşi să nu te burduşească.
FILAT *(către Saltîkova):* A sosit contesa Alexandra
Kirillovna Voronţova.
SALTÎKOVA Pofteşte-o în salon. *(Ridicîndu-se.)* Iertaţi-mă, domnilor, trebuie să vă părăsesc. Dacă doriţi să fumaţi, vă rog. *(Dispare în salon.) Saltikov împreună cu musafirii trec In bibliotecă. Filat serveşte şampania şi pipele.*
KUKOLNIK în sănătatea celui dinţii poet al patriei! BOGOMAZOV Bravo! Bravo! SALTÎKOV Cel dinţii poet?

KUKOLNIK Pun mîna in foc, Serghei Vasilievici! SALTÎKOV Agafon!
*Apare* Agafon.
Agafon! Din a doua cameră, dulapul zet, raftuj al treisprezecelea, îl muţi pe domnul Benediktov în dulapul acesta, iar pe domnul Puşkin ii puj în dulapul acela. *(Către Benediktov.)* Pe cei mai mari îi am în dulapul ăsta. *(Către Agafon.)* Vezi să nu-1 scapi cumva pe jos. AGAFON Am înţeles, Serghei Vasilievici. *(Iese.)*
*Benediktov e abătut.*
DOLGORUKOV
KUKOLNIK
SALTIKOV
KUKOLNIK DOLGORUKOV
KUKOLNIK BOGOMAZOV
DOLGORUKOV BOGOMAZOV
**KUKOLNIK**
împărtăşesc intra totul părerea dumneavoastră,
domnule Kukaîiiik, dar închipuiţi-vă. mi s-a
întâmplat să aud spunîndu-se că cel dinţii ar *l*
Puşkin.
Himere mondene!
**Agafon** *apare cu un volumaş, se suie pe scai a mobilă de Ungă dulap.*
Dumneavoastră spuneţi că Puşkin o primul? Agafon, opreşte-te acolo!
*Agafon rămîne pe scară.*
Nu mai scrie de mult nimic. Ba — ne pare rău, cum adică nu scrie? Uite. nu demult mi s-a dat o copie a ultimei lui poezii. Din păcate, nu e completă.
*Bogomazov, Benedildov, Kukolnik cercetează foaia. Ofiţerii beau.*
Doamne, doamne, şi asta o scrie un rus! Tineri ofiţeri, să nu vă apropiaţi de această filă. Vai-vai! *(Către Dolgorukov.)* Permiteţi-mi s-o copiez. Iubesc, păcătosul de mine, literatura secreta. Vă rog.
*(aşezindu-se la masă):* Dar, prinţe. nimănui! Ssst... *(Scrie.)*
Dacă o astfel de poezie se bucură de preţuireaj contemporanilor, ascultă-mă pe mine, Vhulimir,] nu mai scrie ruseşte! Nu te vor înţelege! Retra-ge-te în acea lume, unde răsună şi astăzi terţinele divinului Alighieri! întinde-i mîna marelui Fra*M

cesco! Cantonele lui te vor inspira! Scrie în italiană, Vladimir.
SALTÎKOVA *(ieşind din salon):* Tot mai discutaţi în contradictoriu, domnilor. *(Dispare, trecînd în sufragerie.)*
BOGOMAZOV Bravo, bravo, Nestor Vasilievici! BENEDIKTOV De ce îţi faci atîta sînge rău, Nestor? KUKOLNIK Fiindcă sufletul meu nu poate accepta nedreptatea! Puşkin a avut talent, asta fără

îndoială. Nu prea adînc, cam superficial, dar ceva a avut. L-a cheltuit însă, 1-a mărunţit! Şi-a stins micuţa candelă! E sterp ca un smochin! Şi nu va mai scrie nimic în afara acestor rînduri ruşinoase. Singurul lucru pe care l-a mai păstrat este îngîm-farea! Ce ton orgolios! Ce tăios e în păreri! Mi-e milă de el!

BOGOMAZOV Bravo, bravo! Eşti un tribun! KUKOLNIK Beau în sănătatea primului poet al patriei — Benediktov.

VORONŢOVA *(în pragul bibliotecii):* Nimic din ce aţi spus nu-i adevărat. *(Pauză.)* Ah, ce păcat că sînt atît de puţini cei cărora le e dat să recunoască superioritatea oamenilor de excepţie... Ce minunat se îmbină la Puşkin geniul şi cultura! Dar din păcate are mulţi duşmani şi prea mulţi îl invidiată! Iertaţi-mă, dar mi se pare că am auz.it adineauri cum tocmai întunecata invidie a ţîşnit de pe buz.de unui om. Iar Benediktov, z.ău, e un poet foarte prost. E găunos şi nefiresc... KUKOLNIK Contesă, daţi-mi voie!

***Dolgorukov chicoteşte de plăcere, ascunzlndu-se In spatele lui Bogomazov.***

SALTÎKOVA *(se întoarce în bibliotecă):* Ah, Alexandra Kiril-lovna. Permiteţi-mi să vi-i prezint pe scriitorii Nestor Vasilievici Kukolnik şi Vladimir Grigo-rievici Benediktov.

***Dolgorukov se îneacă de fericire. Ofiţerii se retrag încet în sufragerie şi dispar.***

VORONŢOVA Ah, doamne... Fiţi bun şi iertaţi-mă, m-am avîntat... Iertaţi-mă... Dragă Alexandra Ser-gheevna, eu fug. *(Dispare în salon.)*

***Sallikova iese după Voronţova. Benediktov cu fala desfigurată intră in sufragerie. Kukolnik — după el.***

515

BENEDIKTOV De ce m-ai adus la dejunul ăsta? Stăteam liniştit acasă... Şi de fiecare dată tu, veşnic tu... KUKOLNIK Doar nu iei în serios delirul acestei femei mondene?

SALTÎKOV Agafon! Du-i pe amîndoi — şi pe Puşkin şi pe Benediktov — în camera cealaltă, în dulapul 13j

CORTIN

.

# *Actul al doilea*

i

NIKOLAI I

PUŞKINA NIKOLAI I

*E noapte. Palatul Voronţovei. Grădina de iarna. O* ***fintină*** *arteziană. Lumini ascunse de plante. Printre plase forfotesc păsări tulburate. In adlncime un şir de coloane, in spatele lui un salon pustiu. Din depărtare se aude geamătul orchestrei, foşnetul mulţimii. Lingă coloane, nemişeat, un* negru *cu turban. în desiş, ascuns de privirile lumii, stă pe un mic divan*

Dolgorukov *in costum de bal. în faţa lui o cupă de şampanie. Dolgorukov, neobservat ascultă discuţiile din grădina de iarnă. Nu departe de coloane, stă Puşkina, alături de ea* JV'*iholai I.*
Ce tristeţe mă, chinuie cînd aud susurul fîntînii şi foşnetul păsărilor în desiş! Dar de ce oare? Această natură artificială îmi aminteşte de cea adevărată, de murmurul încet al izvoarelor şi umbra dumbrăvilor... Dacă aş putea da jos aceste straie grele ca să plec în singurătatea pădurilor şi a văilor liniştite! Doar acolo, singură cu pă-mîntul, se poate odihni o inimă chinuită... PUŞKINA Sînteţi ostenit.
NIKOLAI I Nimeni nu ştie şi nu va înţelege vreodată ce grea
povară mi-e dat să duc!
PUŞKINA Nu ne mai întristaţi cu asemenea dureroase cuvinte.
NIKOLAI I Sînteţi sinceră? O da, da. Cum ar putea oare minţi nişte ochi atît de senini? Vă preţuiesc cuvintele, sînteţi singura care v-aţi gîndit să mi le spuneţi. Vreau să cred că aveţi o inimă bună. Dar un lucru mă înspăimîntă de cîte ori mă uit la dumneavoastră... PUŞKINA Ce anume?


PUŞKINA
NIKOLAI I
PUŞKINA
NIKOLAI I Frumuseţea dumneavoastră. O, cît e de perW loasă! Aveţi grijă de dumneavoastră, aveţi grijii Este un sfat prietenesc, credeţi-mă.
PUŞKINA Interesul ce mi-1 purtaţi e o mare cinste peatr^ mine!
NIKOLAI I O, credeţi-mă, v-o spun cu inima deschisă, cy sufletul curat. Mă gîndesc adesea la dumnea-voastră. PUŞKINA Merit eu oare o asemenea cinste?
NIKOLAI I Azi am trecut pe lîngă casa dumneavoastră, dar perdelele erau trase.
PUŞKINA Nu-mi place lumina zilei, semiîntunericul iernii mă linişteşte.
NIKOLAI I Vă înţeleg. Nu ştiu de ce, dar de fiecare dată, cînd ies, o putere misterioasă mă atrage spre casa dumneavoastră, şi întorc, fără să vreau, capul şi aştept ca măcar pentru un moment să apară în fereastră faţa... Nu vorbiţi aşa... De ce? Aceste cuvinte mă. tulbură.
'. *Din salon intră* un ca m eriuncher, *se apropie de Nikolai I.* CAMERIUNCHERUL
Majestatea voastră imperială, majestatea sa imperială mi-a poruncit să vă anunţ că va pleca împreună cu marea ducesă Măria, în zece minute. *Puşkina se scoală, face o plecăciune, iese in salon, dispare.*
Se cuvine să spui: cu alteţa sa imperială, marea ducesă Măria Nikolaevna. Şi, în afară de asta, cînd discut cu cineva, nu ai voie să mă întrerupi-Tîmpitule! Anunţ-o pe majestatea sa că voi veni în z.ece minute şi spune-i lui Jukovski să poftească la mine.
*Cameriuncherul iese. Nikolai I rămine un timp singur-Se uita în depărtare, cu o privire grea.* Jukovski *clt stea şi cocardă, intră, face o plecăciune.*
JUKOVSKI Majestatea voastră imperială a dorit să mă. vadă? NIKOLAI I Vasili Andreevici, nu văd prea bine de aici, cine poate fi acolo, lîngă coloană? In negru. *Jukovski se uită cu atenţie. E abătut.*

.■ ii. .NIKOLAI I

.

J UKOVSKI NIKOLAI I
JUKOVSKI NIKOLAI I
JUKOVSKI NIKOLAI I JUKOVSKI
NIKOLAI I
JUKOVSKI
NIKOLAI I
Poate reuşiţi să-i explicaţi că devine necuviincios.
*Jukovski suspină.*
în ce e îmbrăcat? Cred că nu înţelege cît de lipsită de sens este purtarea sa. Poate avea de gînd să se ducă la *Convention Naţionale,* împreună cu ceilalţi liberalist! şi din greşeală a nimerit la bal? Sau presupune că mi-ar face o prea mare cinste dacă şi-ar pune uniforma care i-a fost acordată? în acest caz, spune-i, te rog, că eu nu ţin pe nimeni cu forţa în slujbă. De ce taci, Vasili Andreevici?
; . ■ ■
Majestate, nu vă supăraţi pe el şi nu-1 osîndiţi. Ce urit din partea dumitale, Vasili Andreevici! Nu ne

cunoaştem de ieri de azi. Ştii doar că eu nu osîndesc pe nimeni. Legea osîndeşte. Aş îndrăzni să spun că un sistem de educaţie greşit, societatea în care şi-a petrecut tinereţea...' Societatea! Zău nu ştiu dacă societatea l-a.influ-enţat pe el sau el a influenţat societatea; E de-ajuns să-ţi aminteşti cu ce poezii îi răsfaţă pe iubiţii noştri „prieteni de la 14 decembrie"*. Majestate, asta a fost atît de demult! Nu s-a schimbat cîtuşi de puţin. Majestate, el a devenit admiratorul dumnea-, voastră, fervent.
Iubite Vasili Andreevici, îţi cunosc bunătatea. Tu chiar crez.i în asta, eu — nu.
Majestate, fiţi îngăduitor cu poetul care e chemat să înalţe faima patriei...
Ce tot spui, Vasili Andreevici, nu cu asemenea poezii se clădeşte faima patriei. N-a trecut prea mult timp de cînd ne-a servit o altă bucurie. Istoria lui Pugaciov. Ce părere aveţi... Un criminal n-are istorie! Şi în general, e cam ciudată slăbiciunea lui pentru Pugaciov. într-o nuvelă 1-a comparat cu un vultur! Ce să mai vorbim! Eu n-am încredere în el. N-are inimă. Să mergem

♦Decembriştii (n.t.).



VORONŢOVA VORONŢOV
DOLGORUKOV
BOGOMAZOV
DOLGORUKOV
**BOGOMAZOV**
DOLGORUKOV
BOGOMAZOV
DOLGORUKOV
BOGOMAZOV
DOLGORUKOV
BOGOMAZOV DOLGORUKOV
BOGOMAZOV DOLGORUKOV
BOGOMAZOV
DOLGORUKOV
BOGOMAZOV

la împărăteasă, voia să te vadă. *(Pornesc spre coloane.)*

*JYegrul porneşte şi el în urma lui Nikolai I. Jukovski se apropie de coloane, se uită In depărtare şi ameninţă pe cineva în ascuns cu pumnul.* Voronţova *şi V* o r o n-ţ o V *ies în întîmpinarea lui Nikolai I, se înclină.*

Sire!...

*Voire, Majeste Imperiale!...*

*Ies. In grădina de iarnă, nu dinspre coloane, ci dintr-o parte, se strecoară* Bogomazov, *in uniformă şi decoraţii, se îndreaptă grăbit spre desiş.*

încetişor, locul e ocupat.
A! Prinţe! Se vede treaba că sînteţi un sihastru! Ca şi dumneavoastră. Ei, acum aşez.aţi-vă. Toate sînt cum sînt, dar şampania e bună. De bal ce ziceţi? Semiramida, nu-i aşa? Vă plac balurile, prinţe?
Le ador. Cîte canalii poţi întîlni! Hei-hei, Petenka, aveţi grijă. Nu sînt Petenka pentru dumneavoastră. Şi de ce n-aţi fi Petenka, prinţe? N-a trecut prea mult de cînd făceaţi în scutece, iar eu îi sînt ţarului meu consilier de stat. Sînt nevoit a vă ruga, excelenţă, să nu vă exprimaţi atît de trivial.
Toată floarea aristocraţiei e astăzi la bal, prinţe! La balul acesta aristocraţii sînt în număr de cinci, şi singurul la care nu există nici o îndoială sînt eu.
I-auzi! Asta cum vine? Aş fi curios să aflu. Aşa, că eu mă trag dintr-un sfînt. Da. Din marele cneaz; Mihail Vsevolodovici al Cernigovului, mucenic treout în rîndul sfinţilor. E de-ajuns să vă privească omul ca să-şi dea seama că vă trageţi din sfinţi. *(Arată în depărtare.)* Dar cel care trece acum nu-i aristocrat, după părerea dumneavoastră? Nici că se putea nimeri mai bine. A cumpărat funcţia de şambelan de la amanta unui ministru. Cu toată înfăţişarea sa ticăloasă, şi-a înjghebat pînă la urmă o situaţie.
Bine, Petenka! Dar asta? Doar e însăşi prinţesa Anna Vasilievna?



DOLGORUKOV

BOGOMAZOV
DOLGORUKOV
BOGOMAZOV
DOLGORUKOV
BOGOMAZOV
DOLGORUKOV
BOGOMAZOV DOLGORUKOV
BOGOMAZOV DOLGORUKOV
BOGOMAZOV DOLGORUKOV
BOGOMAZOV DOLGORUKOV
BOGOMAZOV BOLGORUKOV
HEECKEREN
PU'ŞKINA HEECKEREN
PUŞKINA
Da, ea e. O mumie umblătoare! Ar fi timpul s-o ia spre ţintirim, iar ea, muma pădurii, saltă din bal în bal.
Vai ce limbă! Cine-i cu ea — Ivan **Kirillovici?** Nu, fratele lui, Grigori, un porc binecunoscut. Fiţi atent, prinţe, că de vă aude cineva n-o să iasă bine.
Ce-o da Domnul. Ii urăsc! Nişte slugi! Mojici! Nici nu mai ştiu care dintre ei e mai ticălos. Păi sigur, cine să-i ajungă la nas sfîntului mucenic Petenka ?
Binevoiţi să lăsaţi spiritele. *(Bea.) A* fost el însuşi pe-aici. Majestatea sa? Chiar el.
Cu cine a vorbit?
Cu soţia harapului. Ce aţi pierdut!... Aţi poftit cam tîrziu. Da de ce?
îi mîngîia mîna. Poetul nostru va fi in **curînd** din nou ornat.
Mi se pare mie că tare-1 mai uriţi pe Puşkin. îl dispreţuiesc. E ridicol. încornoratul. Ăştia doi stau aici în tete-â-tete, iar el pîndeşte lingă coloane într-un frăcuşor de canalie, cu părul zburlit şi ochi de lup. O să plătească el scump fracul ăsta.
Umbla un zvonişor, prinţe Piotr, cum că a scris o epigramă despre dumneavoastră? Nu mai pot eu de poezelele lui lipsite de har! Ssst, mai încet.
*In grădină intră* Heeckeren, *iar peste un timp —* Puşkina.
V-sm urmărit şi am înţeles de ce sînteţi numită Psyche a nordului. Cum aţi înflorit! Ah, baroane, baroane...
înţeleg, de altfel, că v-aţi săturat de roiul cavalerilor şi de complimentele lor. Luaţi loc, Natalia Nikolaevna. Nu vă plictisesc şi eu? O, nu, îmi pare foarte bine.
*Pauză.*
HEECKEREN Va veni imediat.
PUŞKINA Nu înţeleg! Despre cine vorbiţi?
521
HBECKEREN
PUŞKINA HEECKEREN
D'ANTHES

Ah, de ce-i răspundeţi, aşa unui prieten? Eu. ^ sînt un trădător. 0, cît rău va mai pricinii frumuseţea dumneavoastră! Redaţi-mi fiu]. prj_ viţi ce-aţi făcut din el! Vă iubeşte. Baroane, nu vreau să ascult asemenea cuvinte Nu, nu, nu plecaţi, vine imediat. Sînt aici, ca să puteţi schimba cîteva cuvinte.
*în grădină intră* d' Anthes. *Heeckeren se retrage mai deoparte.*
Blestemat bal! Nu se poate apropia omul cle dumneavoastră. Aţi vorbit tete-â-tete cu împăratul? Pentru numele lui Dumnezeu, ce faceţi! Nu mă priviţi cu expresia asta, putem fi văzuţi din salon. Mîna dumneavoastră era în mîna lui. Mă acuzaţi pe mine de crime, dar dumneavoastră sînteţi cea perfidă. Voi veni, voi veni. Miercuri la ora trei. înde-părtaţi-vă de mine, pentru Dumnezeu.
*De după coloane se arată* Goncearova,
Vrem să plecăm, Alexandr te caute.
Da, da. Au revoir, monsieur le baron.
Au revoir, madanr. Au revoir, mademoiselle.
Au revoir, mademoiselle. Au revoir, madame.
*Muzica izbucneşte victorioasă. Puşkina şi Goncearova pleacă.*

Să ţii minte toate sacrificiile pe care le-am făcut pentru tine. *(Pleacă împreună cu cVAnthes.) în salon se vede trecînd Voronţova. Musafirii se apropie de ea lulndu-şi rămas-bun. Muzica se întrerupe brusc şi se lasă liniştea.*
îmi plac balurile, îmi plac. Nimic de zis!
*în grădină, pe acolo pe unde a venit Bogomazov, intri* Voronţova. *E foarte obosită, se aşază pe un mic divan.*
DOLGORUKOV Ăsta da ambasador! Aţi văzut cura se iac treburile? Puşkin va avea o diademă bogata: in spate coarne imperiale, iar în faţă, cele ale lui d'Anthes! Ah, ce tată adoptiv iubitor!
BOGOMAZOV Cumplit îl mai urîţi, prinţe! Ia spuneţi-mi mie, numai mie, jur să nu afle nimeni — cine i-[a] trimis pamfletul anonim, din cauza căruia [a]

PUŞKINA D'ANTHES
PUŞKINA
GONCEAROVA
PUŞKINA
HEECKEREN
D'ANTHES
HEECKEREN
DOLGORUKOV BOGOMAZOV
ieşit toată tărăşenia? Isteaţă glumă, drept să vă spun! Se fac săpături de două luni şi tot nu dau de făptaş. Bine lucrată! Ei, prinţe, pe scurt: Cine-i?
nOLGORUKOV Cine? Eu de unde să ştiu? De ce-mi puneţi mie această întrebare? De altfel oricine l-ar fi trimis, bine i-a făcut! Să ştie altă dată. BOGOMAZOV Va şti, va şti! Ei, la revedere, prinţe, în curînd
or să înceapă să stingă luminile. , <
DOLGORUKOV La revedere.
BOGOMAZOV Dar Petea, v-o spun prieteneşte acum la despărţire: zău, mai ţineţi-vă limba.
*(Dispare.) Dolgorukov îşi termină şampania, iese din desiş.*
VORONŢOVA DOLGORUKOV
VORONŢOVA DOLGORUKOV
VORONŢOVA DOLGORUKOV
VORONŢOVA DOLGORUKOV
VORONŢOVA
DOLGORUKOV
VORONŢOVA
Prinţe: Contesă...
De ce sînteţi singur? Nu v-aţi plictisit? Doamne fereşte, contesă, oare se poate plictisi cineva în casa dumneavoastră?,A fost un bal încîntător!
Iar eu m-am întristat, nici nu ştiu de ce. Contese, mă necăjiţi. E o chestie de nervi, sînt sigur.
Nu, tristeţea e fără scăpare. Cîtă ticăloşie e în lume! Nu v-aţi gîndit vreodată, la asta?: în fiece zi, contesă. O inimă sensibilă nu poate să nu înţeleagă acest lucru. Decăderea moravurilor ne-a pecetluit secolul, contesă! Dar de ce aceste gînduri triste? *Pendard!* Tîlharule! Ticălosule! Sînteţi bolnavă, contese! Să chem slujitorii. V-am auzit scălîmbăielile... Cîtă bucurie că i se trimite unui hăituit un pamflet murdar... Dumneavoastră aţi făcut-o! Şi dacă nu m-aş teme să-i mai dau încă o lovitură, v-aş da în vileag I Ar trebui să fiţi ucis ca un cîine! Sper că veţi pieri pe eşafod! Afară din casa mea! Afară !
*(Dispare.) Lumina începe să se micşoreze.*
*(singur):* A tras cu urechea. Ah, ce pisică sălbatică! O fi şi asta amanta lui. Sau o îi auzit altcineva, de după coloană. Da, a auzit. Din nou el, şi toate din cauza **lui!** Ei bine, vă veţi aminti voi


V ,;.«, " de mine. Vă veţi aminti cu toţii de mine, \--0
,.;,;,;. ;.H jur! *(Merge şchiopărtnd spre coloane.)*
'--: ■"■; ■■■.- *Beznă. Apoi din întuneric — luminări ascunse după paravane verzi. Noapte. Un birou tntr-o clădire oficială*
" .; : *La masă stă* Leonti Vasilievici D u b e 11
• i •..' •; *Uşa se Intredeschide şi apare rotmistrul de jandarmi* Rakeev.
RAKEEV înălţimea voastră, a venit Bitkov. DUBELT Da. '
BITKOV DUBELT
BITKOV DUBELT

BITKOV DUBELT
BITKOV DUBELT
BITKOV DUBELT BITKOV DUBELT BITKOV DUBELT BITKOV
DUBELT BITKOV

*Rakeev dispare şi intra* Bitkov.
Să trăiţi, înălţimea voastră. A, respectele mele. Cum stai cu sănătatea, stimabile?
Ne ţin rugăciunile dumneavoastră, înălţimea
voastră.
Trebuie să recunosc că nici prin cap nu mi-a
trecut să mă rog pentru tine. Ei, eşti sănătos?
Ce vizite ai făcut astă noapte?
Cuprins de neostenite griji şi întrucit...
De grijile tale, majestatea sa nu are nevoie. Ce
ţi s-a poruncit? Să îndeplineşti cît mai bine o
urmărire secretă. Şi nu vorbi aşa de înflorit, că
nu eşti în amvon.
Am înţeles. în urmărirea secretă a cameriunche-
rului Puşkin am pătruns în chiar locuinţa lui.
Ia te uită ce descurcăreţ. Şi n-ai primit nici o
scatoalcă?
M-a ferit Dumnezeu.
Cum îl cheamă pe lacheul lui? Frol parcă?
Nikita.
E un gură-cască Nikita ăsta. Mai departe.
Prima cameră, înălţimea voastră, e sufrageria...
Lasă asta.
A doua — salonul. în salon pe pian sînt scrierile
domnului cameriuncher.
Pe pian? Şi ce fel de scrieri? S-a iscat din cer furtuna / Şi zăpada viscoleşte./ Ba ca fiara urlă-ntruna, / Ba ca un copil scîn-ceşte, / Ba mai zgîlţîie oleacă / Paiele pe-acop[e'] riş / Ba ca un drumeţ se-apleacă, / Bate-n geafii) aşa, furiş. / S-a iscat din cer furtuna / Şi zăpada viscoleşte. / Ba ca fiara urlă-ntruna, / Ba ca un copil scînceşte.
DUBELT Ce comoară de memorie ai! Mai departe. BITKOV Cu mare primejdie am pătruns de două ori în
cabinet, care e plin de cărţi. DUBELT Ce fel de cărţi?
BITKOV Am reţinut ce am putut, înălţimea voastră. în stînga şemineului Bufniţa — pasăre de noapte, , , Cavaleristul-fecioară, Povestea vestitului hoţ ',„r^ Ivan-Kain... şi despre beţie, şi despre lecuirea respectivei întru povaţa tuturor... apărută în tipografia universitară...
DUBELT Ultima carte ţi-o recomand. Bei? , BITKOV Nu pun picătură în gură. DUBELT Să lăsăm cărţile. Mai departe. BITKOV Azi am descoperit pe raft un bilet de foarte mare importanţă: „Vino la mine imediat, de nu, se ..*i*-tîbu va întîmpla o nenorocire". Semnătura *William* .■/:'.■, :-;h *Juck.* ■';5[n;] *Dubelt sună. Intră* Rakeev.
DUBBLT Cheamă-1 pe Vasili Maximovici.
'•'"iii *Rakeev iese. Intră* Vasili Maximovici, *un* /. ' *funcţionar In civil.*
' ' ■'■' *William Juck.* VASILI MAXIMOVICI
Am scotocit peste tot, înălţimea voastră, nu există nimeni cu acest nume în Sankt-Petersbnrg. DUBELT Pînă mîine aveţi grijă să apară. VASILI MAXIMOVICI
Mă aflu într-o totală încurcătură, înălţimea voastră, nu există aşa ceva. DUBELT Mare minune... Să dispare un englez la Peter-
sburg? RAKEEV *(intră):* înălţimea voastră, Ivan Varfolomeevici
Bogomazov, în aceeaşi problemă. DUBELT Da.
*Rakeev iese. Intră* Bogomazov.
BOGOMAZOV Vă cer iertare, înălţimea voastră. Căutaţi dosarul Juck? E Jukovski, îi place să semneze aşa în glumă.

DUBELT *(făclndu-i semn lui Vasili Maximovici):* Bine. *(Către Bogomazov.)* Fiţi bun şi aşteptaţi acolo, Ivan Varfolomeevici, vă primesc numaide cit. *Vasili Maximovici şi Bogomazov ies.*
524
525

BITKOV DUBELT
BITKOV
DUBELT BITKOV
DUBELT BITKOV
DUBELT

BITKOV DUBELT
BITKOV DUBELT
BITKOV DUBELT
Hai, spune dacă nu eşti o vită încălţată dupg toate astea? Paraziţilor! Preceptorul moştenitorului imperial, Vasili Andreevici Jukovski. consilier de stat titular. Păi nu trebuiasă-i cunoşti scrisul?
Ah, ce,gafă! Sînt vinovat, Înălţimea voastră!... Ai pus pe jăratic tot departamentul. Meriţi 0 bătaie soră cu moartea! Mai departe. Tot astăzi, spre seară, a apărut pe masă o scrisoare adresată unui străin. Iar un străin?
Unui străin, înălţimea voastră. De la ambasada olandeză. Domnului baron Heeckeren de pe Nevski Prospect.
Bitkov! *(întinde mina.)* Scrisoarea, dă-mi scrisoarea! O vreau pentru o jumătate de oră. înălţimea voastră, cum adică — scrisoarea? Spuneţi şi dumneavoastră: de-abia intri, pentru o clipă, în cabinet, îţi tremură mîinile... şi pe urmă, dacă -vine şi îşi dă seama că lipseşte scrisoarea... E riscant!
Cînd primiţi leafa nu vă tremură nici unuia mii-nile. Să-mi afli exact cînd şi cine va duce scrisoarea, cine o va primi la ambasadă şi cine va aduce răspunsul. Du-te.
Am înţeles. înălţimea voastră, porunciţi să mi se facă formele pentru leafă.
Leafă? Pentru Juck-ul ăsta, s-ar fi cuvenit să ne mai dai tu ceva. Mergi la Vasili Maximovici. spune-i că poruncesc să-ţi treacă treizeci de ruble. Ce să fac cu treizeci de ruble, înălţimea voastră? Am copilaşi...
„Şi merse Iuda Iscarioteanul la arhierei, iar ei îi făgăduiră arginţi..." Şi erau acei arginţi, amice dragă, în număr de treizeci. în amintirea lui pe toţi vă plătesc aşa.
înălţimea voastră, milostiviţi-vă măcar cu treizeci şi cinci.
Suma asta e prea grandioase pentru mine. Du-te şi spune-i lui Ivan Varfolomeevici Bogomazov să vină la mine.
*Bitkov pleacă. Intra.* Bogomazov.
526
BOGOMAZOV DUBELT
BOGOMAZOV DUBELT
BOGOMAZOV
DUBELT BOGOMAZOV
DUBELT BOGOMAZOV
DUBELT BOGOMAZOV
DUBELT BOGOMAZOV
DUBELT BOGOMAZOV
DUBELT BOGOMAZOV
DUBELT
BOGOMAZOV
DUBELT
BOGOMAZOV DUBELT
BOGOMAZOV DUBELT
înălţimea voastră, binevoiţi să ghiciţi ce hîrtie-i asta?
Ce să mai stau ]a ghicit. E copia scrisorii către Heeckeren.
Leonti Vasilie\ici, sînt e ci un vrăjitor. *(îi dă hlrtia.)*

Ba dumneavoastră sînteţi vrăjitor. Cum de aţi reuşit-o şi pe asta?
Ciorna scrisoricii a fost aruncată într-un coş. Din păcate, nu-i completă. Vă mulţumesc. A fost trimisă? Mîine o duce lacheul. Mai e ceva, Ivan Varfolomeevici? Am fost la un dejun literar la Saltikov. Ce mai zice bătrînul ăla mincinos? Ceva îngrozitor! Pe majestaţea sa împăratul îl numeşte „le grand bourgeois"... *(Scoate o Mrtie.)* Şi tot atunci Petea Dolgorukov mi-a dat să copiez... Şchiopul? Chiar el.
Aşa. Mai e ceva, Ivan Varfolomeevici? Balul Voronţo"vilor. *(îi dă o Mrtie.)* Vă mulţumesc.
Leonti Vasilievici, ar trebui să fiţi mai atenţi cu şchiopul de Petka. Ce poaţ» se scoată pe gură e în afara închipuirii omeneşti! Pe toţi îi tace mojici. Să i se rupă al doilea picior şi tot ar fi prea puţin. Zice că se trage dintr-un sfint mucenic. Va veni şi rîndul mucenicilor. Vă salut respectuos, înălţimea voastră, îmi faceţi servicii inestimabile, Ivan Varfolomeevici. Voi avea plăcerea să-i vorbesc contelui de dumneavoastră.
Leonti Vasilievici, sînt de-a dreptul impresionat, îmi fac pur şi simplu datoria... înţeleg, înţeleg. De nişte bănuţi n-aţi avea cumva nevoie, Ivan Varfolomeevici? Păi, vreo două sute de rublişoare n-ar strica. Eu vă scriu trei sute, să fie cifra rotundă, treizeci de galbeni. Spuneţi-i vă rog lui Vasili Maximovici.
*Bogomazov face o plecăciune, se retrage.*
527
NIKOLAI I
DUBELT
NIKOLAI I DLBELT
NIKOLAI 1 DUBELT
NIKOLAI I DUBELT

BENKENDORF
DUBELT
NIKOLAI I
*(Citeşte hîrtiile aduse de Bogcmazob):* ..S-a iscat din cer furtuna şi zăpada viscoleşte". *(Aude ceva, se uită pe geam, îşi îndreaptă epoleţii.1 Uşa se deschide, apare jandarmul* Ponomariov, *(„urma lui intră pe uşă.* N i k o l a i I, *într-o cască de cuira. sier şi manta militară, iar In urma lui —* Benkendorf Să trăiţi majestatea voastră imperială. în statul major al corpului de jandarmi, majestate, totul c în bună ordine.
Treceam pe-aici cu contele şi sm văzut că la tine arde lumina. Lucrezi? i\u te-am deranjat?
Ponomariov, mantaua.
*Ponomariov ia mantaua lui Nikolai I şi pe cea. a lui Benkendorf, iese.*
*(aşezîndu-se):* Stai jos, conte. Stai jos, Leonti Vasilievici.
*(rămînînd în picioare):* Am înţeles, majestatea voastră. La ce. lucrezi?
Citesc poezii, majestate. Mă pregăteam să-i dau raportul excelenţei sale.
Tu raportpază-i, eu n-am să vă deranjez. *(Ia o carte, o cercetează.)*
Uitaţi, excelenţă, derbedeii răspîndesc in manuscris poeziile lui Puşkin legate de tabloul lui Briullov cu *Răstignirea.* Ţineţi minte, aţi poruncit să se pună strajă la tablou? Din păcate, sînt doar fragmente. *(Citeşte.)* „Cînd marea ceremonie era pe. terminate / Şi se sfîrşea în chinuri sfînta divinitate /De-o parte şi de alta a crucii — lemn dătător de viaţă / Stăteau faţă-n faţă / Măria păcătoasa şi Sfînta Fecioară / Cufundate în tristeţe amară. / Dar acum, la poalele crucii preacinstite, zăresc, / De parcă-ar fi la poarta demnitarului orăşenesc... Aici e o omisiune. Ce titlu are? *Puterea laică.*
Omul acesta e capabil de orice, numai de ceva bun nu. Nfci evlavie pentru Dumnezeire, nici dragoste pentru patrie... Ah, Jukovski! îi tot ia ■ apărarea... Cum de nu-şi înghite limba!... Păcaw de familie, păcat de soţia lui, e o femeie cu inimă, "*i* Continuă, Leonti Vasilievici.
528
DUBELT
BENKENDORF
DUBELT
NIKOLAI I
DUBELT
NIKOLAI I DUBELT
BENKENDORF

NIKOLAI I
BENKENDORF DUBELT
BENKENDORF DUBELT
NIKOLAI I
DUBELT
NIKOLAI I
BENKENDORF
NIKOLAI I
DUBELT
NIKOLAI I
BENKENDORF
în afară de asta, la studentul Andrei Sitnikov s-a găsit în timpul percheziţiei o scurtă poezie, semnată de asemenea: A.S. Puşkin. Citeşte, te rog.
îmi permit să raportez, majestate, e jenantă. *(răsfoind cartea):* Citeşte-o. *(citeşte):* Astăzi în Rusia lege nu-i Un par e — şi-o coroană-n A'îrful lui. El a scris-o?
în copie e semnată A. Puşkin. Deosebit de interesant e faptul că oricine-ar serie asemenea ticăloşii, tot domnului Puşkin i-ar fi atribuite. Aşa-i personajul. Ai dreptate. *(Către Dubelt.)* Cercetaţi. Mai e ceva urgent?
Cum să nu, excelenţă: nu mai tîrziu de poimiine aştept un duel în capitală. între cine şi cine?
între cameriuncherul curţii majestăţii sale-Alexandr Sergheevici Puşkin şi baronul Egor Osipovici Heeckeren-d'Anthes locotenent în corpul cavaleriei de gardă. Am copia manuscrisului unei scrisori jignitoare a lui Puşkin către baronul Heeckeren-tatăî. Citeşte scrisoarea.
*(Citeşte):* „Ca o bătrînă depravată, aţi pîndit-o pe soţia mea pe la colţuri şi i-aţi vorbit de dragostea bastardului dumneavoastră. Şi cînd, bolnav de o boală ruşinoasă, rămînea acasă, Dumneavoastră spuneaţi..." Omisiune. „Nu doresc ca soţia mea să mai asculte predicile dumneavoastră părinteşti". Omisiune. „...Fiul dumneavoastră s-a încumetat să-i vorbească fiindcă-i o haimana şi o canalie. Am onoarea să..."
Va termina rău! Ţi-o spun eu, Alexandr Hristo-forovici, va termina rău. Acum văd clar. E un duelgiu, majestatea voastră. E adevărat că Heeckeren a şuşotit cu Puşkina?" *(aruneînd o privire pe hîrtie):* E adevărat, majestate. Ieri la balul Voronţovei.
Ambasador... Iartă-mă, Alexandr Hristoforovici,. că te-am încărcat cu o asemenea povară. E un chin curat!
Aceasta-mi este datoria, majestate.
529
-NIKOLAI I Cită neruşinare în viaţa acestui om. Cu nimic s; niciodată nu-şi va spăla petele în ochii urmaşiloj Dar timpul se va răzbuna pentru aceste poezii gj pentru faptul că talentul nu 1-a folosit întru pro. slăvirea, ci spre defăimarea cinstei naţionale. Si nici moarte de creştin nu va avea. *(Se scoală.)* Noaptea bună. Nu mă conduce, Leonti Vasi-lievici. Am stat cam mult, e timpul să merg ]a culcare. *(Pleacă însoţit de Benkendorf.)*
*Peste diva timp* Benkendorf *se întoarce.* Bună inimă are împăratul. O inimă de aur.
*Pauză.*
Ce facem, deci, cu duelul? Asta cum o să poruncească excelenţa voastră. *Pauză.*
Binevoiţi să trimiteţi la locul duelului, să fie prinşi asupra faptului şi judecaţi. Fiţi atent — locul poate fi schimbat. DUBELT înţeleg, excelenţă.
*Pauză.*
BENKENDORF DUBELT
BENKENDORF DUBELT
BENKENDORF
BENKENDORF DUBELT
BENKENDORF DUBELT
BENKENDORF
DUBELT
BENKENDORF
DUBELT

D'Anthes cum ţinteşte? • E un as — la zece paşi.
*Pauză.*

îmi pare rău de împărat. O da, chiar foarte rău!
*Pauză.*
*(sculindu-se):* Luaţi măsuri, Leonti Vasilievici, să nu greşească oamenii, să nu cumva să meargă în altă parte... Am înţeles, excelenţă. Noapte bună, Leonti Vasilievici. *(Iese.) (singur):* „S-a iscat din cer furtuna şi zăpada viscoleşte..." „în altă parte"! Ţie ţi-e uşor să vorbeşti... „S-a iscat din cer furtuna..." „în altă parte"? *(Sună.)*
*Uşa se întredeschide.*
Să vină la mine rotmistrul Rakeev. *întuneric.*
CORTINA


# *Actul al treilea*

*Locuinţa lui Heeckeren. Covoare, tablouri, colecţii de arme.* Heeckeren *stă şi ascultă o cutiuţă muzicală. Intră* d'A nthes.
D'ANTHES Bună ziua, tată.
HEECKEREN A, scumpul meu băiat, bună ziua. Hai, vino încoace, aşază-te. Nu te-am văzut de mult şi mi-era dor de tine. De ce ai figura asta nemulţumită? Hai, destăinuieşte-te. Tăcerea ta îmi pricinuieşte durere.
D'ANTHES *J'etais tres fatigue ces jours-ci*[1]. Sînt bîntuit de spleen. De trei zile nu se mai termină viscolul. Cred că de aş trăi aici o sută de ani, tot nu m-aş obişnui cu clima asta. Nu-i decît alb în jur şi zăpadă viscolită.
Eşti bîntuit de tristeţe. Nu e bine! Zăpadă, zăpadă, zăpadă... Te apucă urîtul. Ai impresia că din clipă în clipă vor apărea lupii pe străzi.
Eu unul m-am obişnuit în aceşti paisprezece ani. *II rC' y a pas d'autre endroit au monde, qui me donne, comme Petersbourg, le sentiment d'etre ă la maison*[2]. Cînd mă plictisesc, fug de oameni, mă închid în casă. Mă bucur de lucrurile frumoase, şi plictiseala fuge. Ia ascultă ce minune! Azi am cumpărat-o.
*Cutia cinlă.*
HEECKEREN D'ANTHES
HEECKEREN
D'ANTHES HEECKEREN
Nu înţeleg slăbiciunea ta pentru prostiile astea. O nu, astea nu-s prostii. îmi plac obiectele aşa cum femeilor le plac cîrpele. Dar ce-i cu tine?
*iu*
[1] în ultima vreme m-am simţit tare obosit (fr.).
[2] Nu există un alt loc pe lume care să-mi dea, ca Pe ters-burgul, sentimentul că sînt acasă (fr.).

D'ANTHES **HEECKEREN**
D'ANTHES
HEECKEREN
D'ANTHES HEECKEREN
**D'ANTHES** HEECKEREN
D'ANTHES HEECKEREN
SLUJITORUL
HEECKEREN D'ANTHES
HEECKEREN **D'ANTHfiS**
picioare
Mi-e urît, tată.
De ce ai făcut asta, Georges? Ce bine, ce liniştiţi trăiam amîndoi!
E ridicol să vorbim acum despre asta. Tu ştii cej mai bine că nu puteam să nu mă-nsor cu Eka-terina.
Asta ziceam şi eu: pasiunile tale mă vor omorî De ce ne-ai distrus căminul? In clipa cînd în casa noastră a apărut o femeie, m-a cuprins nelinişte am senzaţia că am fost izgonit din colţişorul meu! Te-am pierdut pe tine, a intrat în casă sarcina gălăgia, strada. Urăsc femeile. *Ne croyez pas de grâce que faie oublie cela*[1]... 0 ştiu foarte bine.
Eşti nerecunoscător. Mi-ai călcat în liniştea.
E insuportabil. Uită-te, toate s-au învălmăşit şi au dispărut.

Ei şi acum de ce te mai poţi plînge? Doar ai s-o vezi? Dorinţele tale s-au împlinit. Iar la ale mele nu se gîndeşte nimeni. Zău, un altul de mult ţi-ar fi întors spatele.
Vreau s-o duc pe Natalia la Paris. Cum? 0, Doamne! La asta nici eu nu m-am aşteptat. Te-ai gîndit la ce spui? Deci nu ţi-e de ajuns că mi-ai răpit liniştea, vrei să-mi distrugi şi viaţa. Să-ţi părăseşti nevasta gravidă şi să o răpeşti pe sora ei! Monstruos! Ce ai de gînd să faci cu mine? Toată cariera, totul s-a terminat! N-o să-mi mai rămînă nimic. Dar nu, nu pot să cred. Cită cruzime rece! Cit egoism! Şi, în sfîrşit, ce nebunie!
*Ciocănit in uşă.* Da, da.
*(aduce o scrisoare):* Pentru excelenţa voastră *(Iese.)*
Un moment, îmi permiţi? Te rog.
*Heeckeren citeşte scrisoarea, o scapă jos.*
Ce e?
Ti-am spus eu? Citeşte.
*(citeşte):* Da... Da.
*Pauză.*
D'ANTHES HEECKEREN
HEECKEREN Cum îşi permite! A uitat cu cine are de-a face! li distrug!... Mie?!
*Pauză.*
Nenorocirea. Uite că a venit nenorocirea. Ce-ai făcut cu mine? Mă acuzi de mîrşăvia altuia? E o fiară turbată! Georges, m-ai împins in braţele unui duelgiu.
D'ANTHES O, nu te grăbi. *(Trece la fereastră.)* Totu-i acoperit, totu-i înmormîntat... ÎS'u-i vorba de tine. Domnul acesta n-are un stil prea grozav. Nu înţeleg de ce şi-a imaginat că e scriitor. Are un stil prost, am spus-o întotdeauna. Nu te preface. De ce te-ai strecurat în casa lui? Ce rol m-ai pus să joc? S-a mai aruncat asupra noastră odată. Nici acum nu-mi iese din minte faţa lui cu dinţii rînjiţi. De ce vrei s-o seduci? O iubesc.
Să nu mai spui asta. Nu iubeşti pe nimeni, cauţi plăceri! Nu mă contrazice! Ce să fac acum? Să-1 provoc? Dar cum l-aş mai putea privi în ochi pe rege? Şi chiar dacă prin cine ştie ce minune aş reuşi să-1 omor... Ce-i de făcut? *Bătaie la uşă.* Slujitorul *îl introduce pe* S t r o g a-n *ov.E orb. Slujitorul iese.*
HEECKEREN
D'ANTHES HEECKEREN

STROGANOV
HEECKEREN STROGANOV
HEECKEREN
D'ANTHES HEECKEREN
*Miile excuses...* Iertaţi-mă, dragă baroane, că am întîrziat la masă, dar ascultaţi numai ce se petrece... Eu nu ţin minte un astfel de viscol. Conte, oricînd sînteţi oaspetele meu dorit. *(pipăind mina lui d'Anthes):* Este tînărul baron Heeckeren. Vă recunosc mîna. Dar e de gheaţă. V-a tulburat ceva?
Conte, ni s-a întîmplat o nenorocire. Ajutaţi-ne cu un sfat. Adineaori am primit o scrisoare îngrozitoare de la un om care ne urăşte, pe mine şi pe Georges.
Eu nu sînt pentru darea în vileag a acestei scrisori.
O nu. Tu nu te poţi amesteca, doar îmi este adresată mie. Iar contele îmi este prieten. Scrisoarea e trimisă de Puşkin.
[1] Să nu crezi că am uitat asta (fr.). 532
„ a
"STROGANOV De Alexandri


HEECKEREN
STROGANOV
HEECKEREN

i
STROGANOV
- i▪;
HEECKEREN

STROGANOV HEECKEREN
STROGANOV
D'ANTHES STROGANOV
D'ANTHES
Da. Duşmanii noştri au răspîndit o bîrfă calom, nioasă şi ăsta-i motivul ieşirii lui mîrşave. Gelosul ăsta turbat îşi închipuie că baronul d'Anthes îj dă atenţie soţiei sale. Iar ca să mărească jignirea mi se adresează mie cu o scrisoare plină de i$_n$. jurii.
Nepoata mea promitea să devină o frumuseţe. Acum nu pot să-mi dau seama, din păcate, dacă aceste speranţe s-au adeverit. Vă rog dinainte să mă scuzaţi pentru ce veţi auzi acum. *(Citeşte.) $_n$Aţi* codoşit părinteşte pentru fiul dumneavoastră... ca o bătrînă depravată... aţi pîndit-o pe soţia mea pe la colţuri, şi i-aţi vorbit de dragostea bastardului dumneavoastră..." In pornirea lui stropeşte cu noroi chiar numele curat al mamei! Nu ştiu cine i-a şoptit acestui nebun că eu l-aş fi aţîţat pe Georges! Mai departe scrie că Georges ar fi bolnav de o boală ruşinoasă. li împroaşcă cu injurii de birjar, îl ameninţă! Nu, nu pot citi mai departe.
■Nu-ţi vine să crezi că asta o scrie un nobil rus. Ah, ce secol! Ce depravare! Dragă baroane, nu vă aruncă numai dumneavoastră mănuşa. Dacă-i scrie în acest fel reprezentantului unui cap încoronat, provoacă toată societatea. E un carbonar. Da, baroane, e grav. E o scrisoare periculoasă.
Şi acum ce trebuie să fac? Să-1 provoc eu, reprezentant regal plenipotenţiar? Conte, sînt dezorientat. Ajutaţi-mă cu un sfat. Să-1 provoc eu? O, nu.
A ţîşnit ca o fiară veninoasă! Baronul d'Anthes nu i-a dat nici un prilej.
După această scrisoare, baroane, nu mai are importanţă dacă baronul d'Anthes i-a oferit vreun prilej sau nu. Dar dumneavoastră nu vă puteţi bate cu el. Să nu se spună despre baronul d'Anthes că şi-a trimis tatăl...
Ce să se spună despre mine?
Dar nu se va spune, presupun. *(Către Heeckeren.)*
Trebuie să îi scrieţi că-1 provoacă baronul d'Anthes. Iar despre dumneavoastră adăugaţi numai atît că veţi reuşi să-i impuneţi respectul **cuvestit** titlului dumneavoastră.
Aşa va fi.
534
HEECKEREN
HEECKEREN

HEECKEREN
D'ANTHES
HEECKEREN
D'ANTHES
DANZAS HEECKEREN
DANZAS HEECKEREN
DANZAS
HEECKEREN D'ANTHES
Da, aşa va fi. Vă mulţumesc infinit, conte, am abuzat prea mult de atenţia dumneavoastră. Dar vă implor să vă gîndiţi la toată greutatea jignirii care mi s-a adus. Să mergem, conte, masa e pusă. *(îl conduce pe Stroganov.)*
*D'Anthes rămlne singur. "Deodată trinteşte cutia de podea. Aceasta li răspunde cu un scincet. Ia pistolul, trage fără să ţintească Intr-un tablou. Intră In grabă* Hekkeren.
Ce faci?! Ah, inima!
D'Anthes se *întoarce In tăcere şi pleacă,*
*întuneric.*
*Din întuneric se întrupează un asfinţit de iarnă Inslngerat. Un plrliaş între nămeţi. Un.pod încovoiat. Linişte şi pustiu. După un timp pe pod urcă* Heeckeren. *E neliniştit. Caută ceva cu privirea In depărtare, se pregăteşte să, meargă mai departe. In acest moment se aude o împuşcătură stinsă de pistol. Heeckeren se opreşte, se apucă cu mîinilede balustradă. Pauză. Apoi din nou un pocnet înăbuşit în depărtare.*

*Heeckeren se crispează. Pauză.*
*Pe pod urcă* d'A n thes . *Mantaua îi atlrnă pe un umăr şi se Urăşte pe jos. Tunica e însîngerată şi plină de zăpadă. Mîneca tunicii e tăiată. Mina li e înfăşurată Intr-o batistă*
*însîngerată.*
Cerule! O ceruri! Vă mulţumesc! ***(îşi** face cruce.)* Sprijină-te de mine. Batista, ia batista! Nu. *(Se apucă de balustradă, scuipă sînge.)* Pieptul, pieptul e întreg? A ţintit bine. Dar n-a avut noroc... *Pe pod urcă* Danzas.
Caleaşca-i a dumneavoastră? Da, da.
Binevoiţi s-o cedaţi adversarului. O da, da.
Vizitiu! Ei tu, din caleaşca! Ocoleşte pe jos, e acolo un drum! Ce te holbezi, prostule! Vino pe drumul celălalt pînă în poiană! *(Fuge de pe pod.) (încet):* Dar celălalt? Nu va mai scrie nimic.
*întuneric.*
*Din întuneric răsare sfîrşitul unei zile de iarnă. în locuinţa lui\Puşkin, Ungă şemineul din cabinet, stă In fotoliu* N i k i -Lt a , *poartă ochelari şi are un caiet în mtini.*
535
NIKITA
BITKOV
NIKITA BITKOV
NIKITA BITKOV NIKITA BITKOV NIKITA
.BITKOV
NIKITA BITKOV NIKITA

BITKOV

NIKITA **JUKOVSKI**
NIKITA
JUKOVSKI
GONCEAROVA JUKOVSKI
*(citeşte): „O,* nu-ipepămînt fericire..." Da. n-aven, noroc... „doar pacea şi-un liber temei...- A st-nici pe-atît. Să nu dormi nopţile, ce linişte mai e şi asta... „Demult obosit de lobie, visez sa mj scutur de jug. Spre purul lăcaş al plăcerii şj.a] muncii curate să fug..." Ce fugă? La ce s-a gîndit?
*Intră* B i t k o v. Nu înţeleg. Unde să fugă?
„Spre puiul lăcaş al plăcerii şi-al muncii curate..." Nemaipomenit, Nikita Andreevici! Tu de unde ştii?
Am fost ieri la palatul Şepelev, la domnul Ju-
kovski, am reparat acolo o lunetă. Le-a citit musafirilor chiar aceste versuri.
Aha... Şi?
Au avut un ecou pozitiv. Ziceau că e profund.
De profund o fi profund, dar...
Dar el unde e?
A plecat să se plimbe cu Danzas, pesemne că au
luat-o spre coline.
De ce cu Danzas? Colonelul Danzas adică? Şi de
ce nu s-a întors pînă acum?
Ciudat mai eşti astăzi. Te pomeneşti că ai băut?
Mă gîndesc că-i tîrziu. E timpul mesei.
Da tu de ce eşti neliniştit? Te pomeneşti că te-a
poftit la masă. Mai bine uită-te la pendula din
cabinet. Cum ai reparat-o? Arată ora unu şi bate
de treisprezece ori.
Să vedem. O să punem îndată mecanismul la
punct. *(Pleacă în fundul cabinetului.) Clopoţelul. Din sufragerie în salon intră* J u k o v s k 1.
Poftiţi, excelenţă.
Cum adică, s-a dus să se plimbe? Nu-i acasă?
Numai Alexandra Nikoleevna. Iar copilaşii s-au
dus cu dădaca la prinţesă. Ce vor să însemne toate astea, te întreb? *Intră* Goncearova.
O, prieten nepreţuit! Bună ziua, Vasili Andreevici!
Bună ziua, Alexandra Nikolaevna. Permiteţi-*111 să vă întreb, c e însermnă este ? Nu sînt un bă:eţaŞ»

Aîexpndra Nikoleevna!
JUKOVSKI
G0NCEAROVA JUKOVSKI
GONCEAROVA JUKOVSKI
GONCEAROVA
JUKOVSKI
NIKITA JUKOVSKI
NIKITA JUKOVSKI
NIKITA JUKOVSKI


L

Ce v-a tulburat într-atît, Vasili Andreevici? Luaţi loc... Cum staţi cu sănătatea? *Ma sânte est gatee par Ies attaqiics de nerfs*[1]. Şi toate din cauza lui! Dar ce s-a întîmplat?
Iertaţi-mă! Ieri l-am întîlnit pe cînd trece* într-o goană nebună cu birja, îmi strigă că nu poate să treacă pe la mine şi mă roagă Să trec eu pe la el azi. Eu îmi amîn treburile, vin aici, iar el, vezi Doamne, a pleoat să se plimbe! Iertaţi-1 vă rog, trebuie să fie o încurcătură la mijloc. Aţi merita să fiţi sărutat pentru grija pe care i-o purtaţi lui Alexandr. Ah, n-am nevoie de nici un fel de sărutări... Vai, iertaţi-mă, am întrecut măsura... Renunţ la cuvintele mele. Şi pentru ce mă zbat, daeă-mi îngăduiţi să vă-ntreb? N-apuci să aranjezi ceva, că el a şi stricat totul. Şi ai fi zis că nu-i năpăstuit de natură în ceea ce priveşte inteligenţa. Acuma însă s-a prostit de tot, ar trebui bătut! Dar ce s-a întîmplat, Vasili Andreevici? S-a întîmplat că ţarul e supărat pe el, asta s-a întîmplat. Ascultaţi. Acum trei zile, la bal, majes-tatea sa... Dar ce să mai?... Ce pot să spun? Era să mor de ruşine... El, vezi Doamne, stă lîngă o coloană îmbrăcat în frac şi în nădragi negri... iertaţi-mă, Alexandra Nikolaevna. Nikita! *Intră* X i k i t a.
Ce i-ai dat boierului să îmbrace la bal alaltăieri? Fracul.
Uniforma trebuia să i-o dai, înţelegi, uniforma. Domnia sa a poruncit. Nu-i place uniforma. Şi ce dacă nu-i place? Dacă ţi-ar fi poruncit să-i dai halatul? Asta-i datoria ta, Nikita. Du-te, du-te.
Of, ce năpastă... *(Iese.)*
Scandal. împăratului nu-i plac fracurile, împăra-ul nu poate suferi fracurile. Şi de altfel nici n-avea dreptul! I s-a conferit uniforma odată cu funcţia! E nedemn, e necuviincios! Şi de-ar fi numai fracul! A început din nou să vorbească de

[1] Sănătatea mi-e distrusă din cauza crizelor de nervi, (fr.).

.GONCEAROVA
JUKOVSKI
GONCEAROVA JUKOVSKI
GONCEAROVA
JUKOVSKI GONCEAROVA
JUKOVSKI
GONCEAROVA
JUKOVSKI GONCEAROVA
JUKOVSKI GONCEAROVA
JUKOVSKI GONCEAROVA
JUKOVSKI
demisie. A şi găsit momentul! Şi nici măcar n^ munceşte, Alexandra Nikolaevna. Unde-i istoria pe care a promis-o? Se vorbeşte iar despre niştе poezii de-ale lui... Mai ţineţi minte ce a fost?... *§j cum are atîţia binevoitori... Credeţi-mă, ăştia de-abia aşteaptă să îţi împuie urechile. E îngrozitor ce spuneţi, Vasili Andreevici! Dar e atît de tulburat, atît de bolnav în ultima vreme... Cîteodată închid ochii şi am. impresia că zburăm într-o prăpastie... Totul s-a încâlcit... Trebuie descîlcit! Toate astea-s mofturi. împăratul are o inimă de aur, da nu trebuie pusă la încercare. Nu trebuie pusă la încercare. Aveţi grijă, Alexandra Nikolaevna. Spuneţi-i Nataliei Nikolaevna: dacă el va pierde bună voinţa împăratului, nu se va mai putea îndrepta nimic! Cum să vă mulţumim, Vasili Andreevici? Ce

mulţumiri!... Nu-i sînt dădacă! Vrei să faci rău? Fă, omule, fă, că ţie ţi-1 faci! Rămineţi cu bine, Alexandra Nikolaevna. Ah, nu, nu... Cum se poate? Mai staţi, aşteptaţi-], o să vină, vine îndată... Nici n-am de gînd să-1 văd, şi nici timp. Lăsaţi supărarea, fiţi îngăduitor cu el. Se va îndrepta...
Ah, zău, Alexandra Nikolaevna. *En cette derniere ckose je ne compte gv.ere*[1]. *(Merge spre uşă, observă*
*pe pian un teanc de cărţi.)* Astea nu le-am văzut
încă. Un nou Oneghin? A, foarte bine. Azi l-au adus de la tipografie. E bine. Foarte bine.
Am şi ghicit astăzi după cartea asta.
Cum se ghiceşte după carte? Ghiciţi-mi *şi* mie.
Spuneţi o pagină.
O sută patruzeci şi patru.
Rîndul?
Păi,

cincisprezece.
B i t k o v *apare lingă şemineul din cabinet.*
GONCEAROVA *(citeşte):* „Alte dorinţi aud venind pe dmm..."
JUKOVSKI Pentru mine? E adevărat... GONCEAROVA „Tristeţii noi îi sînt de-acum pereche..."
JUKOVSKI Adevărat, adevărat...
---------------
'Pe asta chiar că nu mai contez ff;\',.
538
GONCEAROVA JUKOVSKI
GONCEAROVA JUKOVSKI
GONCEAROVA JUKOVSKI
GONCEAROVA „în primele speranţe n-am nicicum..."
BITKOV *(în şoaptă):* „Şi rău îmi pare de tristeţea veche".
*(Dispare din cabinet.)* JUKOVSKI Cum? GONCEAROVA „Şi rău îmi pare de tristeţea veche".
JUKOVSKI Of, of... Cum ii izvorăsc ideile din lăuntrul inimii! Şi găseşte atît de uşor cuvîntul material care să le întrupeze! E inspirat, inspirat! O, sînge meridional!... Nătîng nerecunoscător. Ar trebui biciuit! Bătut!
*Amurgul învăluie camera.*
Iar acum ghiciţi-mi dumneavoastră.
Pagina?
O sută treizeci şi nouă.
Rîndul?
Tot cincisprezece.
*(citeşte):* „Este plăcut c-o epigramă să-ţi sfirteci
clin senin duşmanul..."
*Puşkina se opreşte in uşă.*
Nu, nu prea se potriveşte... „Este plăcut c-o epigramă să-ţi sfîrteci din senin duşmanul... Şi mai plăcut e în tăcere să-i pregăteşti cinstit coşciug..." Nu, nu am nimerit-o, Alexandra Nikolaevna. A, iertaţi-mă, Natalia Nikolaevna. Ne facerii şi noi de lucru, citim versuri...
PUŞKINA Bună ziua, Vasili Andreevici, sînt bucuroasă că vă văd. Citiţi cît vă place, eu una nu ascult niciodată versuri. în afară de ale dumneavoastră... JUKOVSKI Natalia Nikolaevna, nu vă e frică de Dumnezeu? PUŞKINA în afară de ale dumneavoastră, Vasili Andreevici. *Votre derniere ballade vr£a fait un plaisir infini*[1] JUKOVSKI Nu vreau să aud, nici nu vreau să aud!
*în cabinet bate pendula.*
Ah, Doamne! Sînt aşteptat la prinţul moştenitor!... *Au revoir, chere madame, je nCap rgoîs, que je suiş trop bavardr...* PUŞKINA Luaţi masa cu noi.

**>;<-+**

[1] Ultima dumneavoastră baladă mi-a făcut o plăcere nespusă (fr.).

[2] La revedere, scumpă doamnă, văd că sînt prea vorbăreţ (fr.).

GONCEAROVA
PUŞKINA GONCEAROVA
PUŞKINA GONCEAROVA
PUŞKINA
**JUKOVSKÎ**: Mulţumesc, dar nu pot nicicum. *Au revoir. niade-■'j7 cf--\ .<•■-■ moiseiie_* Fiţi bună deci şi spuneţi-i totul. Vă rog să nu mă conduceţi. *(Iese.) Amurg.*
Taşa, Vasili Andreevici a venit să ne spună ce neplăceri a provocat fracul acela de la bal. Ce plictiseală! Şi l-am prevenit doar. Ce-i cu tine? Lasă-mă.
Nu pot să te-nţeleg. Nu vezi că toate încurcăturile astea se întâmplă fiindcă e nefericit? Iar tu eşti atît de nepăsătoare la tot ceea ce poate deveni motivul unei nenorociri pentru întreaga familie. De ce nimeni şi niciodată nu m-a întrebat dacă eu sînt fericită? De la mine nu ştiţi decît să pre-tindeţi... Dar i-a fost vreodată cuiva milă de mine? Ce mai vreţi de la mine? I-am născut copii, şi toată viaţa ascult poezii, numai poezii... N-aveţi decît să le răscitiţi! E fericit Jukovski, şi Nikita e fericit, şi tu eşti fericită... şi lăsaţi-mă în pace. Nu-i a bine ce se întîmplă în inima ta, nu-i a bine. Văd eu: tu nu-1 iubeşti. Mai multă dragoste nu pot da. Din păcate îţi ştiu gîndurile. Şi mă doare sufletul pentru familie.
N-ai decît să le ştii. *(Pauză.)* Aflã că şi astăzi trebuia să mă întîlnesc cu el, şi n-a venit. Şi mi-e urît.
Deci iată pe ce cale o iei.
Pe tine ce te frămîntă? Doar nu rămîne singur!
Tu îi faci curte, iar eu mă uit la asta uite aşa. *(Duce degetele la ochi.)*
Ai înnebunit! Nu-ţi permit să-mi vorbeşti aşa, nu-ţi permit? Mi-e milă de el, toţi l-au părăsit!■•-
Uită-te în ochii mei...
*(în uşă):* Colonelul Danzas vă roagă să-1 primiţi-
Refuză-1, nu-1 pot primi.
*(intră îmbrăcat în manta):* Îmi cer iertare. Va trebui să mă primiţi. L-am adus pe Alexandr Sergheevici. E rănit. *(Către Nikita.)* Ei, ce stai? Ajută şi tu să-1 aducă înăuntru! Dar cu atenţia să nu-1 zdruncinaţi.
Maică Precistă! Alexandra Nikolaevna, nenorocire!
GONCEAROVA
PUŞKINA GONCEAROVA
PUŞKINA
GONCEAROVA PUŞKINA
GONCEAROVA
PUŞKINA NIKITA
PUŞKINA DANZAS
NIKITA
DANZAS
G0NCEAROVA DANZAS
PUŞKINA
DANZAS
PUŞKINA DANZAS

BITKOV
GONCEAROVA DANZAS
Nu urla. Şi nu-1 zdruncinaţi.
***Nikita** iese în fugă.* Porunciţi să se facă lumină.
*Puşkina stă nemişcată.*
Lumina! Lumină!
B i t k o v *apare în uşa cabinetului cu un sfeşnic aprins.*

Fugi, ajută-1 să-1 aducă înăuntru.
*Bitkov aleargă cu sfeşnicul. Din uşa spre camerele dinăuntru apare* camerista *cu o luminare. Din vestibul, trece în cabinet* Bitkov *cu sfeşnicul şi dispare In fund, iar în urma lui un grup de oameni care duc, In lumina amurgului, pe cineva, in adincul cabinetului. Danzas închide imediat uşa spre cabinet.*
Ce-i cu tine?
Nu, nu, nu intraţi vă rog. A poruncit să nu intre
nimeni la el pînă nu va fi pansat. Şi nu strigaţi.
Să nu-1 tulburaţi. *(Către Goncearova.)* Luaţi-o în>
camera dumneavoastră, vă ordon.
*(câzînd în genunchi în faţa lui Danzas):* Nu sînt
vinovată, jur că nu sînt vinovată!
Linişte, linişte. Duceţi-o.
*Goncearova şi camerista o duc pe Puşkina spre camerele din interior.* Bitkov *iese In fugă din cabinet şi închide uşa, în urma sa,*
*(Scoate nişte bani.)* Zboară în strada Milionnaia, nu te tocmi cu birjarul. La doctorul Arendt, îl ştii? Şi adu-1 aici numaidecît. Dacă nu e acasă, găseşte alt doctor, oricare, **ia-1** pe primul care-ţi iese în cale şi adu-1 încoace. Am înţeles. Am înţeles, înălţimea voastră.
*Afară, In stradă, se aude muzică militară.*
*(Se aruncă la geam.)* O, Doamne, trece garda. N-or să mă lase să mă strecor. Ies prin spate., prin curtea de trecere. *(Iese în fugă.) Apare* Goncearova.
D'Anthes?! Spuneţi-mi adevărul, ce-i cu el?
E rănit mortal.
*Întuneric.*
*r n u* f I N *A*

540
541
# *Actul al patrulea*

JUKOVSKI DANZAS
-JUKOVSKI DANZAS
JUKOVSKI DANZAS
CAMERISTA PUŞKINA
DANZAS JUKOVSKI
PUŞKINA
*Noapte. Salonul lui Puşkin. Oglinzile sint acoperite. 0 ladă oarecare, nişte paie pe jos. Un divan mic. Pe divan fără sâ-şi fi scos hainele, doarme* Danzas. *Toate uşile sint închise. Din stradă răzbate din clnd in clnd freamătul înăbuşit al mulţimii. Din cabinet apare încetişor* **Jukovski** *cu o luminare, ceară şi sigiliu. Pune luminarea pe pian, se apropie de geam, se uită cu atenţie.*
Of, of, of.
A? *(Se aşază.)* Am visat că sînt la arest, la comandament. Şi ăsta-i desigur visul cel mai potrivit.
Konstantin Karlovici, îi voi vorbi împăratului de dumneavoastră.
Mulţumesc, dar vă rog să nu vă osteniţi. Vom răspunde după lege. *(îşi pipăie epoleţii.)* Adio. Urmează batalioanele de linie, munţii Kaukaz... Vă rog să priviţi ce se petrece în stradă. Mulţimile se adună fără încetare. Cine ar fi crezut? Am tot privit, mi-ajunge.
*Din camerele interioare apare* Puşkina, *o însoţeşte* camerista.
Doamnă, fiţi bună şi mergeţi în camera dumneavoastră. Vă rog. doamnă. *(cameristei):* Pleacă.
*Fata se îndepărtează.*
*(La uşa cabinetului.)* Puşkin, pot intra la tine?
Ei poftim, ce părere aveţi!
*(aţinlndu-i calea):* Natalia Nikolaevna, veniţi-vă în fire.
Ce prostii! Rana nu e periculoasă... Va trăi. D&r trebuie să i se mai dea opiu, ca să înceteze durerile... Şi apoi degrabă cu toată familia, la ţară.-

JUKOVSKI
DANZAS
DAL
PUŞKINA DAL
PUŞKINA DAL
PUŞKINA
DAL
PUŞKINA
DANZAS JUKOVSKI
DANZAS
JUKOVSKI

De ce nu se mai termină odată cu bagajele.... „Este plăcut c-o epigramă să-ţi sfîrteci din senin duşmanul..." Este plăcut... Este plăcut... în tăcere... Am uitat, am uitat tot... Puşkin, porunce-şte-le să mă lase la tine. Natalia Nikolaevna. *(în uşa sufrageriei):* Vîadimir Ivanovici...
Doctore Dai.
*Intră* Dai.
Ajutaţi-ne.
Natalia Nikolaevna, n-aveţi ce căuta aici... *(la un flacon, de pe pian, picură într-un păhărel o doctorie.)* Bsţi asta, vă rog.
*Puşkina respinge păhărelul.*
De ce faceţi asta? V-ar fi mai uşor.
Nu mă ascultă nimeni. Vreau să vă **vorbesc!**
Vorbiţi.
Suferă?
Nu, nu mai suferă.
De ce mă speriaţi? E josnic... Sinteţi doctor, să faceţi bine să-1 ajutaţi. De fapt, dumneavoastră nu sinteţi doctor, sînteţi un povestitor...'scrieţi poveşti... Iar eu nu am nevoie de poveşti. Salvaţi un om! *(Către Danzas.)* Şi chiar dumneavoastră l-aţi dus acolo...
Să plecăm de aici. Să vă ajut eu?
*Camerista o ia de braţ pe Puşkina.* „Este plăcut c-o epigramă..." Am **uitat** tot... Pe. Alexandrina n-o cred.
*Dai şi camerista o conduc afară pe Puşkina.*
Ce mi-a spus?
Konstantin Karlovici, cum puteţi să-i daţi atenţie!' O biată femeie, cu mintea îndurerata... Acum vor tăbărî toţi pe ea, o vor hăitui...
Ştiţi că nu mi-ar fi scăpat. Credeţi-mă, l-aş fi provocat pe loc. Dar el nu mi-a permis. Şi cum să-1 mai provoc căci mă vor închide chiar miine.
Ce tot spuneţi! Vreţi să mai sporiţi durerea 1'
Totul s-a terminat, Konstantin Karlovici.
*Din spatele uşilor închise răzbate foarte stins un cor armonios. Danzas iese prin uşa sufrageriei şi o închide după sine. Din camerele interioare apare* Goncearova, *se apropie de geam.*



•GONCEAROVA
JUKOVSKI
GONCEAROVA
JUKOVSKI
OONCEAROVA JUKOVSKI

DUBELT JUKOVSKI
DUBELT JUKOVSKI
DUBELT
JUKOVSKI
DUBELT
JUKOVSKI DUBELT
JUKOVSKI
DUBELT
Şi el nu mai poate vedea toate astea.
Ba nu, le vede. Alexandra Nikolaevna.
Vasili Andreevici, eu nu mă mai duc la ea. Mg îmbrac imediat şi ies în stradă. Mi-e greu, nu mai pot rămîne aici.
Nu vă lăsaţi copleşită de această voce, e vecea întunericului, Alexandra Nikolaevna. Se poate oare s-o părăsiţi? Trebuie să vă fie milă acum cinci oamenii îşi vor înfige colţii în ea.
De ce mă chinuiţi?
Vă poruncesc, duceţi-vă, duceţi-vă acolo!
*Goncearova iese.*
*(Ascultă cu atenţie corul.)* Ce-ai făcut... Da, lut şi cenuşă... *(Se aşază, scoate un carneţel de note, ia o pană de pe pian, notează ceva.)* ...Nu mai luceşte mintea ascuţită... *(Compune, mormăie.)* Atunci părea că aştept o nălucire... şi aş fi vrut să te întreb, ce vezi...
*Intră in tăcere* D u b e l t.
Bună ziua, Vasili Andreevici. Bună ziua, generale. Vă pregătiţi să sigilaţi cabinetul? Da.
Am să vă rog să mai aşteptaţi, voi intra în. cabinet, iar apoi vom pune şi sigiliul corpului de jandarmi. Cum, generale? împăratul a binevoit să lase asupra mea puterea sigiliului şi selectarea manuscriselor... Nu înţeleg. Trebuia să sortez singur bîrtiile... Şi de ce e nevoie de alt sigiliu? Vă e oare neplăcut, Vasili Andreevici, că sigiliul corpului de jandarmi va fi pus alături de sigiliul dumneavoastră? Doamne fereşte, dar...
Hirtiile trebuie predate spre citire contelui Ben-kendorf.
Cum? Dar acolo **sîat** scrisorile unor persoane particulare. Scuzaţi-mă, dar se va spune că sînt un denunţător. Vreţi să-mi răpiţi singurul lucru de preţ pt care îl am, bunul meu renume. îi voi **raporta** totul majestăţii sale imperiale. Vă închipuiţi cumva că am acţiona în pofida poruncilor majestăţii sale imperiale? Vă închipuit[1] că va avea cineva îndrăzneala să vă numeasc
544
denunţător? Vai, Vasili Andreevici... Chiar credeţi că ar lua guvernul o asemenea măsură pentru a-i face cuiva vreun rău? Nu acesta este scopul nostru, Vasili Andreevici. Haideţi să nu mai pierdem timpul. JUKOVSKI Mă supun.
*Dubelt cu un sfeşnic, intra in cabinet, apoi se întoarce şi li oferă lui Jukovski ceară roşie. Jukovski pune sigiliul. Din stradă răzbate zăngănit de geamuri şi*

DUBELT *(încet):* Hei.
*Draperia uşilor din interior se dă la o parte şi apare* B i t k o v.
Tu cine eşti, stimabile?
BITKOV Sînt meşter ceasornicar, excelenţa voastră. DUBELT Dă o fugă pină în stradă, prietene, şi află ce s-a întîmplat. BITKOV Am înţeles. *(Dispare.)*
*Dubelt începe să sigileze uşa.*
JUKOVSKI Cine se putea aştepta ca moartea lui să adune atîta mulţime... Doliu naţional... Am impresia că au trecut astăzi pe aici vreo zece mii.
DUBELT După raportul pichetelor de pază astăzi au trecut pe aici patruzeci şi şapte de mii de oameni.
*Pauză.*
BITKOV *(intră):* Acolo, excelenţă, doi inşi au început să strige că doftorii străini l-au îmbolnăvit dinadins pe domnul Puşkin, şi cum tocmai atunci ieşea doctorul, unul a zvirlit o cărămidă, spărgînd un

felinar.
DUBELT Aha.
*Bitkov dispare.*
Of, plebe, plebe.
*Corul din spatele uşilor se aude deodată mai tare.*
*(Către uşile dinspre camerele din interior.)* Poftiţi, domnilor.
*Uşile din interior se deschid, in salon intră unul după altul, In mantale, cu căciulile in mină* zece ofiţeri de jandarmi.


.

JUKOVSKI

COMISARUL DE

STUDENTUL

Pregătiţi-ve să-1 scoateţi, vă rog, domnilor. Rot-mistre Rakeev, fiţi bun şi comandaţi-i. Iar pe dumneavoastră, colonele, vă voi ruga să rămîneţi aici. Luaţi măsuri ca doamnei Puşkina să-i fi'e acordat tot ajutorul la timp şi neîntîrziat.
*Ofiţerii, urmîndu-l pe Rakeev. încep să iasă din sufragerie în afară de unul, care se întoarce în camerele din interior.*
Iar dumneavoastră, Vasili Andreevici, veţi rămîne cu Natalia Nikolaevna, nu-i aşa? Sărmana, are nevoie de consolare... Nu, eu vreau să-1 conduc. *(Iese.)*
*Dubelt rămîne singur. Îşi potriveşte epoleţii şi eghileţii, se îndreaptă spre uşa sufrageriei.*
*întuneric.*
*Noapte pe cheiul canalului Moika. Lumina săracă şi neliniştitoare a felinarelor. Ferestrele casei lui Puşkin răspîn-desc o lumină filtrată prin perdele. Gangul de la intrare, în gang e mai linişte, dar în jur freamătă şi se frămîntă* mulţimea. *Poliţia reţine mulţimea. Deodată apare* un grup de studenţi, *care încearcă să răzbească spre gang.*
POLIŢIE
Nu e voie, domnilor studenţi, înapoi! Accesul e interzis.
*Strigăte în grupul studenţilor: „Ce se întîmplă? De ce ruşii nu se pot închina rămăşiţelor pămînteşti ale poetului lor?1'.*
înapoi! Ivanenko, reţine-i! Ni s-a interzis. Ni s-a interzis să-i lăsăm pe studenţi.
*Deodată din grupul de studenţi se desprinde unul care se urcă pe un felinar.*
*(fluturîndu-şi pălăria):* Concetăţeni, ascultaţi! *(Scoate o foaie de hîrtie, se uită în ea.)* „N-a îndurat poetul nici/Minciuna nici ocara stearpă..."
*Zgomotul în mulţime se stinge. Poliţia a încremenit de mirare.*
„Sfidînd pe-ai răului complici/S-a răzvrătit **şl-i** azi sub iarbă!"
COMISARUL DE POLIŢIE
Domnule! Ce faceţi?
*în grupul studenţilor se strigă: „Descoperiţi-vă.'"*
STUDENTUL
„Ucis! Dar deşarte."
plinsul la ce bun /Şi corul laudei *Un poliţist începe să fluiere.*

COMISARUL DE POLIŢIE gg
Daţi-1 jos de pe felinar! .,.«;
*în mulţime se produce învălmăşeala. O voce de femeie: „L-au omorîl!"*
STUDENTUL „Şi-al scuzei gingurit postum." tg|||
*Fluierat. Politia se aruncă spre felinar. Mulţimea începe să vuiască. Strigăte în mulţime: „Fugi" I*
COMISARUL DE POLIŢIE
Ce vă holbaţi? Luaţi-1!

STUDENTUL „El singur stăruie în moarte" *(Cuvintele studentului se pierd în vuietul m'illimii.)* „Ţinti cu sînge rece ucigaşul.,.'[1] *(Dispare.)*

*Cineva strigă: „Prinde-l!" Poliţiştii se aruncă pe urmele lui. Ferestrele locuinţei lui Puşkin încep să se întunece. în acelaşi timp pe un alt felinar se urcă un* ofiţer în *uniformă.*

OFIŢERUL Concetăţeni! Ceea ce aţi auzit adineaori e adevărat. Puşkin a fost omorît în mod calculat şi premeditat. Şi această crimă mh-şavă este o insultă adusă întregului popor... COMISARUL DE POLIŢIE

Tăcere!

OFIŢERUL Acest mare cetăţean a pierit pentru că in ţară persoane nedemne deţin o putere nelimitată: ei cred că oamenii din popor nu-s decît nişte sclavi şi se poartă cu ei...

*Poliţia începe să fluiere strident, în toate colţurile. în gang apare* Rakeev.

Ehe. Să fie arestat. *Apar* jandarmii. *Ofiţerul dispare. în aceeaşi clipă se aude tropot de cai. Strigăte în mulţime: „Ne calcă!" Mulţimea se retrage speriată, începe să vuiască.*



RAKEEV

împingeţi mulţimea!

*Spaţiul din faţa gangului de la intrare s-a eliberat. Ferestrele din locuinţa lui Puşkin s-au stins, iar gangul se luminează S-a făcut linişte. Brusc, din gang începe să se reverse un cintec liniştit, trist. Se arată primii* ofiţeri de jandarmi, *apar primele luminări.*

*Întuneric.*

*Cintecul se transformă treptat in şuierat de viscol. Noapte 0 staţie de poştă uitată de lume. O luminare. Foc In sobă. Nevasta căpitanului de poştă* — căpităneasa— s-a *lipit de geam, încearcă să distingă ceva prin zăpada viscolită. Dincolo de fereastră, licăresc nişte luminări, se aud voci înăbuşite. Primul care intră* ecăpitanul de poştă *cu un felinar în mină, apoi îi lasă să treacă înaintea sa pe* R a k e e v ;i Alexandr Turghenev.

Căpităneasa *face plecăciuni.*

Mai e cineva aici?

*Turghenev se repede la foc, îşi încălzeşte mîinile.*

CĂPITANUL DE POŞTĂ

Nu-i nimeni, înălţimea voastră, nimeni. RAKEEV Dar asta cine e? CĂPITANUL DE POŞTĂ

E nevastă-mea, consoarta, Înălţimea voastră.

Ce-i ăsti, ceai? Turnaţi-mi, pentru Dumnezeu, un pahar.

Şi mie un pahar, dar mai repede. Peste o oră ne schimbi caii, pentru trăsuri, ne dai trei, iar pentru... asta... o pereche.

*Turghenev îşi bea ceaiul, opărindu-se.* CĂPITANUL DE POŞTĂ

Dar trei cai, înalţi...

RAKEEV Peste o oră. Trei. *(Ia paharul, bea.)* CĂPITANUL DE POŞTĂ

Am înţeles, am înţeles.

RAKEEV Pînă atunci ne culcăm. Exact peste o oră... Ai ceas? Peste o oră ne trezeşti, Alexandr Ivanovici sînteţi de acord să ne culcăm pentru o oră? O da, da, nu-mi simt nici mîinile, nici picioarele. Dacă mai apare vreun călător, ne trezeşti mai repede şi-1 anunţi pe jandarm. CĂPITANUL DE POŞTĂ '

Am înţeles, am înţeles, să trăiţi)

TURGHENEV

RAKEEV

TURGHENEV RAKEEV

RAKEEV CĂPITANUL DE
TURGHENEV
CĂPITĂNEASA CĂPITANUL DE
CĂPITĂNEASA
PONOMARIOV CĂPITĂNEASA PONOMARIOV
CĂPITĂNEASA
PONOMARIOV
CĂPITĂNEASA
PONOMARIOV
. BITKOV
*(către căpităneasa):* Iar tu maică, n-ai de ce să te uiţi pe geam, nu-i nimic interesant acolo.
POŞTĂ
Da, n-ai ce să vezi, n-ai ce... Am înţeles. Poftiţi în camera de oaspeţi.
*Căpităneasa deschide uşa, intră In cealaltă cameră, aprinde acolo o luminare, se întoarce. Rakeev trece în camera cealaltă, Turghenev îl urmează.*
Doamne Dumnezeule!
*Vşa în urma lui.Rakeev şi Turghenev se închide.*
Pe cine, pe cine or fi ducînd?
POŞTĂ
Dacă te uiţi afară, te ating cu biciuşca. Numai nenorociri ştii să-mi aduci! Ce ghinion pe capul nostru. Şi cine i-o fi pus s-o ia pe aici... Dacă scoţi capul, îţi arăt eu... Cu ăştia nu-i de glumă.
Ce să zic, parcă n-am mai văzut eu d-alde astea...
*Căpitanul de poştă iese. Soţia lui se lipeşte imediat de geam.*
*Uşa din afară se deschide,* Ponotariov *se uită prin ea cu precauţie, apoi intră.* j
S-au culcat? S-au culcat.
Dă-mi una mică, mi-au îngheţat oasele. *Căpităneasa îi toarnă un păhărel de vodcă, îi pune dinainte nişte castraveţi muraţi.*
*(Bea, mănîncă, îşi freacă mîinile.)* Dă-1 încoace şi pe-al doilea.
*(turnînd):* De ce staţi aşa? Mai bine v-aţi aşeza să vă încălziţi un pic.
Te încălzeşti aici de cu mai poţi...
Şi' încotro călătoriţi ?
Of, voi astea, neamul muieresc. Toate sînteţi ca Eva... *(Bea, îi dă soliei căpitanului de poştă banii şi pleacă.)* ' ■"■'
*Căpităneasa îşi pune în grabă un şal şi se pregăteşte să iasă cînd apare în uşă* B i t k o v. *E Intr-o şubă pricăjită, urechile, sub căciulă, îi sînt legate cu o basma'.* "
Au adormit? *(Oftează, se apropie de foc.)* Aţi îngheţat?
548
549

BITKOV Mai întrebi? Uită-te pe geam. *(Se aşază, îşi desface basmaua.)* Eşti nevasta căpitanului de poştă? Mi-am dat eu seama imediat. Cum te cheamă? Anna Petrovna. Dă-mi, Petrovna, o cinzeacă de vodcă!
GĂPITĂNEASA BITKOV

CĂPITĂNEASA BITKOV
CĂPITĂNEASA
BITKOV CĂPITĂNEASA

BITKOV
CĂPITĂNEASA BITKOV

CĂPITĂNEASA BITKOV
ITĂNEASA BITKOV
CĂPITĂNEASA BITKOV
*Căpităneasa îi serveşte o cinzeacă, pline, castraveţi.*
*(Bea cu lăcomie, îşi scoate şuba.)* Ce zici de ce se petrece? Maică precistă... cincizeci şi cinci de verste... Vai, cum m-a înnodat. Cine te-a înnodat?
Soarta. *(Bea.)* Zi şi tu dacă e posibil aşa ceva? Şuba asta e piele de cloşcă.
Uite zău, nimănui, nimănui, să mi se usuce limba-n gură dacă-i spun cuiva! Pe cine duceţi? Nu-i treaba ta, e a statului.
Şi de ce nu vă odihniţi nicăieri? O să îngheţaţi bocnă!
Pe noi n-o să ne plîngă nimeni, iar lui oricum nu-i mai e frig. *(Se duce pe vîrfuri spre uşa dinăuntru, ascultă.)* Ce mai sforăie... N-avea nici un rost. Oricum în curînd trebuie treziţi! Unde-1 duceţi?
Ia vezi, pe mine să nu mă descoşi. Asta, femeie, nu-i treaba ta, e ocupaţia noastră. *(Pauză.)* La Sviatîie Gorî. Cum îl îngroapă, cum se duce, în sfîrşit, şi sufletul meu la spovedanie. In concediu. Pe el în lăcaşul îndepărtat, iar pe mine în concediu. Ah, cîte versuri am mai învăţat, fir-ar ele să fie!
Ce mă chinuiţi de vorbiţi tot lucruri de neînţeles? *(bea, se ameţeşte):* Da, scria poezii... Şi din cauza lor nimeni nu avea pace... nici el, nici superiorii, nici eu, Stepan Ilici, robul lui Dumnezeu... Doar îl urmăream peste tot... Dar n-a fost să aibă noroc Oricum le scria, dădea pe de lături, n-o nimerea, nu era ce trebuie şi cum trebuie... Că doar nu l-o fi executat pentru asta? Ei-ei-ei... Poţi să vorbeşti cu o muiere? Of, proasto!
Da ce vă veni să mă ocărîţi? Păi cum să nu te ocărască omul... Deşi mai şti'? poate nici n-oi fi proastă... Numai că eu nu-ţ voiam răul, uite... pe sfînta cruce. Un om ca toţ[1] oamenii. Doar nenorocirea asta a lui, cu poeziile--[1]
CĂPITĂNEASA BITKOV

CĂPITĂNEASA BITKOV
CĂPITĂNEASA BITKOV
CĂPITĂNEASA BITKOV
CĂPITĂNEASA BITKOV CĂPITĂNEASA BITKOV

îl urmam peste tot, chiar şi cu birja, şi aşa. El lua o birjă, eu ţîşt în alta. Lui nici prin cap nu-i trecea. Să mori de rîs!
Dar acum că a dat ortu popii... Acum ce-1 mai urmăriţi?
Pentru orice eventualitate. De murit a murit el, dar vezi şi tu noapte, viscol, sfîrşitul lumii, **iar** noi cincizeci de verste dintr-un foc, apoi încă cincizeci... Şi asta se cheamă că a murit. **Eu ştii** de ce mă tem: îl îngropăm noi, dar va fi oare de vreun folos... Te pomeneşti că nici atunci n-o să avem linişte... Poate-o fi strigoi?
O fi şi strigoi. *(Pauză.)* Ce mă sîcîie oare? Ia mai toarnă-mi... Ce mă roade?... Da, greu a mai murit. Of, cît s-a chinuit. L-a nimerit glonţul chiar în burtă... Of-of-of...
Da... îşi muşca mîinile, să nu strige, să nu audă nevastă-sa. Pe urmă a amuţit. *(J>auzâ.)* Numai că, mă vede Dumnezeu, eu n-am nici o vină în treaba asta. Eu sînt un om mărunt, scufundat în nimicnicie. Că nu-1 lăsau nicăieri singur, unde era el, acolo eram şi eu. Nici un pas, dar nici unu... Iar în ziua aia m-au trimis în alt loc, în miercurea aia... Eu am înţeles imediat — să fie singur adică. Deştepţi. Ştiau că va veni el unde trebuie. Pentru că îi bătuse ceasul. Şi el a venit direct la Pîrîu, iar acolo îl aşteptau ăia. *(Pauză.)* Şi eu nu eram. *(Pauză.)* în casa aia n-am să mai intru. Acum e pustie, curată... Şi domnul ăsta de-i cu voi?
Alexandr Ivanovici, domnul Turghenev. însoţitor! Pe nimeni n-au lăsat. I s-a poruncit numai lui, domnului Turghenev. Şi bătrîneh 1 de afară? Lacheul omului meu. De ce nu vine şi el să se-ncălzească? Nu doreşte. L-am rugat, l-am tot rugat, apoi am lăsat-o baltă. îl păzeşte, nu-1 lasă. îi duc eu. *(Se scoală.)* Of ce viscol... El a scris cele mai bune versuri: „S-a iscat din cer furtuna/Şi zăpada viscoleşte. / Ba ca fiara urlă-ntruna,/Ba ca un copil scînceşte..." Auzi, chiar ca un copil face. Cît să-ţi dau pentru ţoi?

'GĂPITĂNEASA Cît credeţi dumneavoastră, i
• ., BITKOV *(zvîrle pe masă bani cu un gest larg):*
*Intră* căpitanul de p o ş t ă. *Se apropie In*

*de  uşa dinăuntru.* CĂPITANUL DE POŞTĂ
înălţimea voastră, e timpul! E timpul...
*în cadrul uşii apare* R a k e e v. RAKBEV    Să pornim.
S F î R Ş I T